Ч. 200 (15.011). Львів, субота 10. вересня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ. РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Заява британського уряду

у справі сензаційної статті „Таймса".

У відповідь на протест чехословацького посла появився офіційний комунікат британського уряду, який стверджує, що погляди зясовані у статті „Таймса" не годяться зі становищем уряду.

Редакція „Таймса" виясняла, що його проєкт не має нічого спільного з офіційними поглядами уряду.

Також льорд Рансімен запротестував перед брит. урядом проти статті „Таймса".

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД ЗРОБИВ МОЖЛИВІ НАЙБІЛЬШІ УСТУПКИ.

Льорд Рансімен дістав точний звіт про інцидент у Моравській Остраві. В англійських колах Праги припускають, що його спровоковано свідомо, щоб перервати переговори.

Льорд Рансімен буцімто заявив свому урядові, що остання урядова пропозиція становить остаточну границю можливих уступок.

ЛЬОРД РАНСІМЕН НЕ УСТУПАЄ.

У звязку з крізою чесько-німецьких переговорів появилась поголоска, що льорд Рансімен зречеться своєї місії. Льондонські міродатні кола твердять, що ці поголоски безосновні.

ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ ПЕРЕД МІКРОФОНОМ.

Як подає „Праґер Таґблят", през. Бенеш виголосить у суботу в год. 18. здавна заповіджену промову, яку трансмітуватимуть радіостанції.

ОФІЦІЙНЕ СТАНОВИЩЕ ІТАЛІЇ ДО ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ СПРАВИ.

Аґенція Стефані комунікує: Становище італійського уряду до Чехословаччини офіційно зясоване у статті в „Інформаціоне Діпльоматіка", який насвітлює спір та вказує одиноку можливу розвязку справи.

Праця йде нормально у змілітаризованій марсейській пристані.

Мілітаризація марсейської пристані не стрінула ніяких труднощів. 500 портових носіїв, що дістали мобілізаційний наказ зголосилися майже без винятку. 1500 носіїв зголосилось добровільно. Праця у пристані йде нормально, утруднюють її лише зливи.

Марсейські проф. спілки оголосили декларацію з протестом та звернулися за підтримкою до робітництва інших пристаней, але атмосфера не загострена: вище 40 прц. портових робітників у Марсей це французи; решта — це італійці. Вони мусять підчинитись мілітаризаційним постановам, а то їх як чужинців виселили би з Франції.

Фінляндія домагається права

уфортифікувати Аляндські Острови.

ПРОМОВА ФІНЛЯНДСЬКОГО ПРЕМІЄРА. — БЕЗ НАДІЙ НА ЛІҐУ НАЦІЙ.

Фінляндський премієр Каяндер виголосив у четвер в год. 16.30 велику політичну промову, яку трансмітували радіостанції всіх балтійських та скандинавських країв.

Він підкреслив, що фінляндська і шведська закордонна політика йде тими самими шляхами. Ліга Націй слаба, тому держави, що хотять миру — як Фінляндія та Швеція — є залишені на власні сили.

ВЗАЄМИНИ ЗІ СУСІДАМИ.

Балтійським державам дуже залежить на добрих взаєминах з Англією та Америкою. Совітам залишає Фінляндія ініціятиву у налагодженні фінсько-совітських взаємин. Фінляндський уряд є проти диктатур. Він хоче жити добре з усіми балтійськими народами. Відносини між Фінляндією та Німеччиною добрі.

АЛЯНДСЬКІ ОСТРОВИ.

Фінляндія була довго вірна конвенції з з 1921 р. про демілітаризацію Аляндських островів. Та з того часу відносини змінилися; є небезпека, що якась держава заложить на тих островах морську або летунську базу. До того Фінляндія не може допустити.

Промова фінляндського премієра викликала чимале враження у всіх балтійських та скандинавських краях.

ШВЕЦІЯ СОЛІДАРИЗУЄТЬСЯ З ФІНЛЯНДІЄЮ.

Міністр закордонних справ Швеції виголосив промову, в якій заняв таке саме становище до Аляндських Островів, яких правне становище треба леґально зревідувати. Необхідно дозволити Фінляндії укріпити дрібні острови на краю Аляндського архіпеляґу.

—o—

Литовці святкують 20. роковини незалежности.

В четвер в 10.30 год. відбулося на летунському майдані в Ковні свято з нагоди 20-ліття незалежности Литви. У святі взяв участь президент Сметона, члени уряду, дипльоматичний корпус та юрби народу. Полеву Службу Божу відправив митрополит Скіренакас, опісля виголосив довшу промову президент Сметона та начальний вожд литовської армії ґен. Раштікіс. По цій промові почалася дефіляда, що тривала коло півтора години; в ній взяли участь відділи піхоти, кінноти, артилерії, технічні війська, добровольці з часів боротьби за незалежність та ескадри літаків.

—o—

80.000 партійних провідників дефілює в Нірнберґу.

На нірнберґському конгресі виголосив шеф преси д-р Дітріх промову проти фальшивих вістей у світовій пресі та міністр справедливости д-р Франк — про правний характер держави. Крім цього промовляв ґен. д-р Тодт.

4-й день конгресу покінчився дефілядою 80-ох тисяч партійних провідників зі смолоскипами. 10.000 інших партійних провідників стояло зі смолоскипами здовж лінії дефіляди.

—o—

ЗА НАЦІОНАЛЬНУ ТРАДИЦІЮ

Львів, 9. вересня 1938.

Наближаються двацяті роковини історичних жовтневих та листопадових днів. Винесли ми з них тільки спомин та ідею. І тільки тисячні могили, розкинуті по Українській Землі, розповідають наймолодшому поколінню, що його батьки і брати жертвою життя і крови вміли постояти за рідний край у великій історичній потребі.

Спадщина по австро-угорській монархії, що саме перед двацяти роками почала розпадатись на свої національні складові частини, не всім вийшла на здоровля. Після двацяти років бачимо, що розчленування держави Габсбурґів у своїх наслідках не принесло ні міждержавного замирення, ні ліквідації міжнаціональних конфліктів, ні не причинилося до покращання міжнародніх господарських взаємин. На місце Австро-Угорщини з її мозаїкою народів та їхніх взаємно суперечних собі національних і господарських інтересів воєнні переможці створили у своїх повоєнних мирових договорах більше таких „мозаїчних" держав, більше таких огнищ европейського та навіть світового неспокою. І саме з приводу одного з цих повоєнних державних новотворів, Чехословаччини, що дійсно нагадує своїм складом національностей Австро-Угорщину в мініятурі, загрожений тепер — як відомо — мир усього світу. Та не тільки чехословацька република багата на міжнаціональні конфлікти, корінь та основу яким поклала іґноранція, або односторонне поінформування антантських миротворців у часі краяння карти середущої та східної Европи.

До жертв того недоладного, як виявляється, також недоцільного, отже шкідливого розподілу Европи антантою після війни належить більше число народів, але найбільше скривджений таки нарід український. Не лишили нам — 40-міліоновій нації! — ніде ні клаптика землі, де українець почував би себе як на власнім обійстю. Над змаганнями й ділами українського народу, диктованими любовю рідної землі, віри й культури, перейшли до денного порядку; що більше — навіть наші права до рідної землі, до власної культури та до власного господарського розвитку забезпечили тільки формально, ніколи не вважаючи вказаним наставати на здійснення своїх власних постанов, що чейже мають бути складовою частиною міжнародного права. І так у білянсі антантської перебудови середущої та центральної Европи ми вийшли по 20-ти роках з порожніми руками, коли не рахувати міжнародного векселя з березня 1923 р., якого навіть не збираються заплатити. І тому не можемо весело й надійно, як деякі інші ближчі й дальші народи, перелистковувати карток повоєнної історії.

Одначе, здавивши в собі власний журливий настрій і відкинувши нині на бік усякі жалі до чужих, яким наш настрій байдужий, а наші жалі чи претенсії — з їхнього становища — неважні, ми повинні застановитись і подумати, що змоглиб ми під двацяті роковини жовтневих та листопадових днів зробити позитивного та творчого для нашої національної традиції. Бо нарід, що не шанує свого минулого, не є гідний імени народу. Тверезо рахуючись із сучасною дійсністю, не можна навіть подумати, щоб хтонебудь, свій чи чужий, схотів ставити нам у цій справі перешкоди. Шанувати поляглих у всіх часах та у всіх народів було звичаєвим правом, принятим загально, виключаючи хіба одних большевиків. І не було ніде й ніколи проступком списувати спомини про життя й діла людей, установ та взагалі про ідейні й

чесні змагання. Не було і не може бути проступком утревалювання памяти поляглих чи заслужених для народу діячів при помочі окремих публікацій, пропамятних таблиць, памятників чи інших форм, якими нація виявляє пошану й пієтизм для свого національного минулого.

Обовязком пресового органу пригадати суспільности, що поза щоденними турботами є ще інші справи, над якими треба застановитися, коли наше збірне життя має мати якийсь вищий зміст і вище призначення та коли не хочемо забути на діла тих, що творили нашу традицію.

Алькоголь і тютюн спинюють умовий розвиток людини.

Німецьке середнє шкільництво у Чехословаччині

„Праґер Прессе“ з 18. серпня ц. р. у передовій статті полемізує зі замітом немов би німецька меншина у Чехословаччині була упосліджена у середньому шкільництві.

У минулому шкільному році було у Чехословаччині 93.581 середньошкільної молоді чеської та словацької народности. Вони мали 198 сер. шкіл з 2.462-ма клясами, так що на одну школу припадало 472.6 учнів, на одну клясу 38 учнів. 23.443 німецьких учнів училося в 59-ох німецьких школах з 679-ма клясами, так, що на одну німецьку школу припадало 397.3 учнів, на одну клясу — 34.5 учнів.

До 27-ох чеських і словацьких **реальних шкіл** з 390-ма клясами ходило 14.863 учнів, так що одна школа припадала на 550.4 учнів. 4.517 німецьких учнів мало 13 реальних шкіл з 133-ма клясами; на одну школу припадало 347 учнів, на одну клясу — 33.9.

47 чеських та словацьких **учительських семинарій** мали 7.478 учнів у 181 клясах (одна школа на 159 учнів, одна кляса на 41.3). До 10-ох німецьких семинарій з 39-ма клясами вписалося 1.606 учнів, себто 160.6 припадало на одну школу, 41.1 на одну клясу.

Коли йде про учительський персонал, то на 2.852 чеські та словацькі кляси припадало 5.071 середньошкільних учителів, себто на одну клясу — 1.77; у 812-ох німецьких клясах учило 1.491 учителів, себто на одну школу припадало 1.83.

—o—

Конґрес „Пакс Романа“ в Югославії та українці.

III. КОНҐРЕС НА БЛЄДІ ТА ЙОГО ЗАКРИТТЯ В ЛЮБЛЯНІ.

(Від власного кореспондента).

Кліматична місцевість Блед положена над преґарними альпейськими поледняковим озером серед високих альпейських верхів. Довкруги озера розложилися розкішні віллі югославянських богатирів; є там теж вілля югославянського короля, бо Блед — це літня резиденція королівського двора. Не диво, що літом на Бледі живе багато міністрів з премієром Стоядиновичем. Понад озером на стрімкій немов стіна скелі збудований середневічний замок, яких багато по шпилях гір альпейських країв. Посередині озера острів з церковцею з чудотворним образом; місце волних прогульок туристів та побожних християн. Плесо озера, подібно як багатьох інших альпейських озер, міниться залежно від насвітлення сонця цілою скалею барв від темно-шафірової до смараґдової і може прикувати до себе глядача на цілі години.

В день нашого приїзду головна набережна вулиця була удекорована ріжнобарвними прапорами дерев, бо саме того дня рано розїхалися дипльомати малої антанти, що покінчили тут свою конференцію. Їх місце у розкішнім Парк-Готелю над самим берегом озера заняли нові переходові мешканці, учасники католицького конгресу. У великій салі Парк-Готелю при спільній вечері гамірно. Звуки ріжних мов, з ріжних країв і навіть частин світа мішаються в одну гармонійну цілість — католицької ідеольоґії „Пакс Романа“. Число конгресістів тут уже збільшилося втроє. Відновляються старі знайомства, робляться нові. З організаційного комітету словінські господарі повідомляють нас, що на Бледі вже є наші брати, американські українці. Та відшукай їх серед такого муравлища, тимбільше, як їх не знаємо навіть з вигляду. Одначе інтуїція спільної національної душі віднаходить скоро краян; ми вже в одним гурті українців з обох сторін Атлянтику.

Після врочистої Служби Божої у місцевій церкві з усіми церемоніяльними звичаями відкрив XVII конгрес „Пакс Романи“ святочною промовою президент тої організації і зараз почалися привіти. Від югославянського епископату промовив люблянський епископ Рожман; від югославянського уряду витав конгрес о. Корошец, словінець, міністр внутрішніх справ. Його привіт та ще більше його участь у почеснім комітеті викликали пізніше рішучі застереження хорватів, що — як відомо — стоять у гострій опозиції до теперішнього югославянського уряду. Після привітів урядових осіб ішли по черзі в поазбучнім порядку французької абетки двомінутові привіти поодиноких федерацій, виголошувані звичайно наполовину в рідній та в одній з европейських мов. Від українців католиків студентів у Польщі витав конгрес гарною французькою та українською мовою студ. Лончина, голова львівської „Основи“. Від українців католиків Злуч. Держав Америки промовив студ. Москалик по англійськи та українськи. Довга низка привітів у ріжних мовах закінчила врочисте відкриття конґресу.

Пополудневе засідання принесло два реферати — англійський проф. Льота „Про доктрину комунізму“ та французький проф. Сімона „Про католицьку соціяльну науку“. Повечірній час виповнила фільма з життя французького Жок-у та його париського здвигу в супроводі знов палкої промови о. Кардайна. Цілу неділю 28. серпня виповнили засідання підсекретаріятів з річними звідомленнями, відповідними до головної теми рефератами та дискусіями про працю в черговому році. Перед полуднем по спільнім св. Причастю засідали фахові підсекретаріяти, пополудні підсекретаріяти загально-католицької праці. На засіданні юристів говорили про протикомуністичне законодавство в ріжних державах, засідання гуманістів виповнив реферат про католицьку літературу у хорватів і словінців та про її протикомуністичний підхід. Темою засідання медиків і фармацевтів була проблема колективізму в медицині та аптекарстві.

Пополудневе засідання підсекретаріяту „Про Орієнте“ зібрало понад сорок прихильників униіоної ідеї старших та академічної молоді. Це засідання вшанував своєю присутністю Преосв. Нярадi, що саме прибув на Блед і просто з двірця прибув на засідання східного підсекретаріяту. Предсідник проф. Чубатий привитав владику та попросив його засісти у почесній президії, що присутні приняли оплесками. Після того провідник підсекретаріяту зложив у французькій мові звідомлення зі своєї цілорічної праці і далі представники поодиноких федерацій розповідали про обсяг зацікавлення їх товаришів справою церковного обєднання. Голова „Обнови“ говорив про співпрацю української католицької молоді в ювилейних торжествах 950-ліття хрещення Руси - України. Реферат проф. Чубатого на тему **„Справа церковного обєднання на території СССР в останніх 20 роках“** був виголошений німецькою мовою, але учасники дістали французький переклад так, що всі могли запізнатися зі змістом реферату. Прелеґент говорив про засадничо ворожу поставу царського уряду до католицтва східного обряду, про арештування та вивезення митр. Шептицького та його греко-католицьких священників. Вибух російської революції приніс свободу „царському вязневі“ і свободу праці над церковним обєднанням. В Українській Народній Республиці наче гриби по дощі стали виростати католицькі парохії східного обряду, як у Києві, Одесі, Катеринославі, Виниції, Полтаві, Камянці і т. д., словом, творилася повільно організація нової католицької Церкви східного обряду в Україні при прихильности урядових чинників. Дальше прелеґент згадав про петербурський синод 1919 р. під проводом митр. Шептицького, на якім прийшло до створення російської католицької Церкви з ексархом о. Фйодоровом на чолі. Після того начеркнув референт образ мартирольоґії українських католицьких духовників під большевицьким режімом, згадав про арештування та заслання о. Щепанюка та про таку саму мартирольоґію ексарха й духовенства російської католицької Церкви аж до ісповідницької смерти о. Фйодорова включно. Під кінець висловив кілька своїх уваг на справу, що нині сприяє, а що шкодить справі церковного обєднання у східній Европі. Жива дискусія, в якій забирало голос кільканацятьох промовців на тему положення католицизму та неросійських народів під большевицьким режімом, закінчилася резолюціями, що їх зголосив о. д-р Гриньох. Резолюції говорили про конечну потребу західних католиків студіювати церковні і культурні відносини народів східної Европи, бо не релігійні, але культурні та політичні обставини утруднюють обєднання. Чергова резолюція взиває західних християн ставитися до культурних властивостей східних християн з пошаною, а до східних незединених братів з толеранцією та християнською любовю. Федерації здружені в „Пакс Романа“, повинні молитися за зединення східних християн. Резолюції, прийняті на засіданні підсекретаріяту „Про Орієнте“, проголошено на кінцевім пленарнім засіданні конґресу як резолюції XVII. конгресу „Пакс Романа“.

Вечором громадська управа Бледу улаштувала приємну венецьку ніч для учасників конгресу на бледськім озері. Замок та острів були ілюміновані рефлекторами, сорок тисяч свічок ... палало довкруги берегів озера з палат та віл... Музика та співи на лодках до пізної ночі розносилися по цілій чарівній надозерній долині.

Програма третього дня конгресу передбачувала у тім дні архиерейську Службу Божу в східнім обряді для всіх конгресистів; служив її упрошений до того Преосв. Нярадi, ... сослужили його капелян та болгарський священник, секретар болгарського католицького епископа Куртева, що прибув на конгрес ... представниками болгарського католицького студенства. Співав на самуїлку гурт конгресистів українців та болгар. Краса та маєстатичність нашого обряду дуже припали до вподоби всім; понад сто членів конгресу приняло ... Причастя під двома видами, що вважали ... за рідке щастя в житті.

На передполудневім пленарнім засіданні ... зявився витаний овацiйно наш ... владика, що привитав конгрес гарною ... ською мовою, взиваючи присутніх пізнати ... полюбити християнський Схід. „В одній із ...

пастирських послань — говорив промовець — ще перед війною митр. Шептицький сказав таке: Якщо захід не схристіянізує сходу, то схід зробить захід поганським. Нині ця небезпека є; нам треба полюбити схід і над ним працювати."

Минув ще один останній нормальний день конгресової праці, сполучений з автобусовою прогулькою-прощею до чудотворної місцевости Брезіє. Треба було прощатися з прегарним Бледом. Неодин з нас радо лишивсяб там хоч з тиждень.

Останнього дня конгресу 30. серпня рано виїзд до Любляни, де відбулося кінцеве засідання та закриття конгресу. Знову привіти від міста й від сенату місцевого університету. Прощальна промова дотеперішнього президента та привітальна нового провідника „Пакс Романи". Генеральний секретар проголошує резолюції, приняті на секціях та основно простудіовані й апробовані Екзекутивним Комітетом, далі проголошує переведений уже вибір нового Екзекутивного Комітету — все серед гучних оплесків розентузіязмованої молоді. З трибуни паде вкінці постанова Міжфедеральної Ради улаштувати черговий XVIII. конгрес у Злуч. Державах Північної Америки. До побачення у Вашінгтоні та в Новім Йорку, та чи всі? Американські други подбали вже, щоб якнайбільше нас туди прибуло. Конгрес замкнений. Прощання, ще раз прощання і знову прощання з усіми. До побачення у Вашингтоні!

Черговий конгрес „Пакс Романа" в Півн. Америці, що вже підготовляється з великим, справді американським розмахом, буде рідкою нагодою для студентів та старших приятелів акад. молоді звидіти заморський новий світ та евентуально відвідати і свою рідню за океаном. Американський комітет XVIII. конгресу перейме всіх конгресистів з Европи як своїх гостей з хвилиною, коли вступлять на американський суходіл. Кошти переїзду кораблем в обі сторони устійнено на 600 шв. франків, себто на 750 зол. Вчисляючи ще візи та доїзд до моря, кошти піднесуться на яку тисячу зол. Сума це значна, але як на заморську подорож, до того в році світової вистави в Ню Йорку, дуже низька. Інформації в цій справі може подати голова Т-ва „Обнова", Львів, Коперника 36

—o—



Закарпаття.

ДЕЛЕГАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НАРОДНЬОЇ РАДИ У ПРАЗІ.

В середу 7. ц. м. приїхала до Праги раннім поспішним поїздом делегація Першої Української Центральної Народньої Ради з Ужгороду. У склад делегації під проводом голови Ради о. Августина Волошина входять: пос. Ю. Ревай, ред. Ст. Клочурак, о. Дмитро Попович, д-р Микола Долинай, Василь Приймак, Ю. Гуснай, Василь Свереняк, І. Чобан і д-р Степан Росоха.

УРЯДОВІ ЧАСОПИСИ.

Чеський уряд через пресове бюро при раді міністрів фінансував досі часопис „Подкарпатске Гласи", що мав завдання поширювати державну думку й боронити інтересів чеського народу на Закарпатті. Але видно, що цих „Подкарпатских Гласів" було мало і в останньому часі уряд фінансує, видаючи на те грубі гроші, часопис „Русский Нар. Голос", якого за винятком кількох „русских" еміґрантів ніхто не читає. „Русский Нар. Голос" робить усе, щоб тільки знайти доступ до публики. Вкінці знизив ціну числа на 20 сотиків, та все-ж мусить цілий свій наклад висилати задармо.

Крім цих двох урядових часописів має повстати на Закарпатті ще й малярський щоденник, що теж буде виходити за державну субвенцію.

Ужгородська „Нова Свобода" у звязку з цим пише: „Запитуємося пана ґубернатора, чи „реорганізація" всякої урядової преси робиться за його згодою? Чи замість автономії за наші гроші влада буде кормити нас Подкарп. Гласами, Рус. Нар. Голосами та ще якимсь малярським часописом? Чи ґубернаторський уряд не має іншої праці? Ні Подкарпатскими Гласами, ні Рус. Нар. Голосами, ні новими малярськими часописами, панове, не задовольните народу, не дасте йому ні культури ні більшого куска хліба. Його льояльности і симпатій не здобувайте творенням часописів, але щирою працею в обороні належних нам прав, нашої автономії."

ЩО ЦЕ ЗА МОВА!

Не зважаючи на те, що населення Закарпаття домагається, щоб всякі оголошення й оповістки чи вивіски влада чи урядові установи давали українською мовою, то все те появляється далі жахливою тарабарщиною. Перед веде ужгородський маґістрат, який досі вживає таких слів, як: чердак, немедленно, потушить свѣт, наружу, потолок, оборудиваніе, денежний сбор, осмотр і т. д. Ось нпр. такі написи:

„Рѣшенная нагрузка моста: возы до 210 метр. центнеровъ, равномѣрно до 500 кг. на м². Городъ Ужгородъ."

Або: „Ѣздить на самокатѣ воспрещается. — Идить кроком".

Цікаве, що для чехів, мадярів і жидів ужгородський маґістрат пише їх доброю мовою, тільки мови головного населення Закарпаття не хоче шанувати.

НАГОРОДА ЗА ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ.

У шкільному рефераті великі аванси. Іменовані: інспектор Драгула шкільним надрадником, Альойз Равшер шкільним радником, професори Меліхар і д-р Франтішек Ґабріель — секційними радниками, Іван Мартин і Вацлав Карбан комісарями. З Праги повідомляють, що до цих авансів багато причинилася народньо-соціялістична партія за успішне переведення „плебісциту" на Закарпатті.

ВІДПУСТ НА ЧЕРНЕЧІЙ ГОРІ.

Хоч у свято Успенія Пр. Д. Марії не було погоди, то все-ж на відпуст у Василіянському монастирі на Чернечій Горі коло Мукачева, зійшлось майже 20.000 прочан з усіх околиць Закарпаття. Тисячі прочан сповідалося й причащалося. Архиєрейську Службу Божу відправив ужгородський єпископ Преосв. Олександер Стойка, а о. Ст. Решетило ЧСВВ виголосив шість місійних проповідей.

Протиукраїнське число пресового орґану

міністра Понятовського і його куліси.

Варшава, 17. вересня 1938.

Легендарне „українофільство" міністра Понятовського і його родини — це фікція, в яку ніхто з українців ніколи не вірив всупереч деяким чуткам, що курсували на цю тему. Власне земельна політика того міністра завдала — як відомо — нашому народові не один удар і більш систематично ніж політика інших ресортів прислужилася справі обмеження його прав, зокрема щодо посідання землі.

Політика мін. Понятовського мала проти себе завжди всі меншини та польські велико-земельницькі, здебільша консервативні кола, що протестували проти неї постійною пресовою кампанією, що переходила часами в сильні газетні атаки.

Щоб боронитися перед тими небажаними наступами, найближче оточення міністра хліборобства подбало про свій пресовий орган. На весні цього року появився у Варшаві дбайливо видаваний тижневик **„Зеспул"**, якого редакцію перебрав під свій особистий нагляд директор кабінету міністра **п. Юзеф Кржичковський**, довірена людина і впливовий, хоча не рекламує себе, політик. Хочемо саме поінформувати наших читачів про зміст антиукраїнського (23) числа того часопису, що саме появилося. Викликало воно навіть у варшавських політично-пресових колах деяке здивування та на щастя поклало остаточно край фальшивій леґенді „українофільства" родини Понятовських.

Атака на Ексц. Митрополита Шептицького.

Головні свої протиукраїнські заввагн присвятив **„Зеспул"** Ексц. Митрополитові Шептицькому, приставши до невибагливої шовіністично - наклепницької кампанії проти нашого Князя Церкви, яку веде більшість польської преси. Тон тієї великої статті п. з. „Душпастирство, чи осередок антидержавної роботи" має в собі всі нотки брукового вереску, але є й місця більш „оригінальні". Оце вони:

„Маємо вичерпні й докладні інформації в цій справі, що їх ми зібрали не лише сьогодні, коли справа стала „актуальна", тобто, коли її обговорюють і вона усім відома, але й перед тим, коли т. зв. „прилюдна опінія" не цікавилася долею „православної" Люблинщини".

Така заява про таку знамениту поінформованість може зацікавити — ясна річ — навіть того, хто добре знає суть згаданої теми, тож читаємо далі:

„Від хвилини, коли Польща здобула незалежність, памятники чужого ярма, що їх поставив московський займанець (себто церкви) стратили характер святинь. Бокувало від них населення, влада не затвердила їх як доми, посвячені релігійному культові. Довгі роки 90 церков, 20 каплиць і 27 домів молитви стояли пусткою".

Перечитавши це навіть обєктивний поляк може розчаруватися: як же це так, мовляв, чей

25-ліття львівської біржі і зїзд збіжево-товарових бірж Польщі.

В четвер 8. ц. м. відбулось у салі засідань Пром.-Торг. Палати у Львові святочне отворення зїзду збіжево-товарових бірж Польщі, скликаного з приводу 25-літнього ювилею львівської біржі.

Зїзд був дуже численний. З Варшави, крім делегатів збіж.-тов. біржі, яка одинока в Польщі випереджує величиною львівську біржу, зявився віцеміністр рільництва і рільних реформ п. Веруш Ковальський в окруженні кількох достойників.

Перший промовив до зібраних голова Союзу збіжево-товарових бірж у Польщі п. Ґрантковський, що з титулу свого становища творив зїзд, підкреслюючи значіння львівської біржі, яка в останньому часі дистансує навіть варшавську своїми щораз більшими оборотами.

Відтак президент львівської біржі д-р П. Чаля виголосив реферат, де представив коротко її історію від 1913 р. У закінченні референт повідомив про ювилейний дар біржі у висоті 20.000 зол., з чого 15.000 призначено на закупно машинових крісів, решту на добродійні цілі.

Дальше привитали зїзд: президент міста Островський і президент Пром.- Торг. Палати д-р Шарський, з черговим рефератом виступив директор департаменту міністерства промислу і торговлі д-р Дітріх. Змістом реферату була роля, яку в господарському життї сповняють біржі.

Святочну інавґурацію зїзду закінчив п. Ґрантковський, заповідаючи на пятницю нормальні наради.

В обідовій порі відбулось у салях готелю „Жоржа" приняття при численній участи запрошених гостей. При столах промовляли д-р Чаля, віцемін. Ковальський і делеґат з Познаня.

Зазначимо, що в оборотах збіжево-товарової біржі у Львові поважну ролю грає наш Центросоюз. Ми звернулись до дир. М. Творидла, який є в тісному звязку з апаратом біржі, з проханням представити нам значіння і діяльність львівської біржі і читачі „Діла" прочитають про це в найближчому „Екон. Огляді".

же відомо, що каплиці й доми молитви почали будувати на згаданих землях щойно від 1932 р. і то на домагання населення, як між іншим виказав процес селян Хмілька у Замості.

Але читаймо терпеливо далі:

„1934 р." повіяв новий вітер". Найперше прийшли певні знаки з церковної гори. Тут треба відмітити, що церковна влада у Польщі на тлі православного громадянства творить особливий куріоз. На польських землях живе 1500.000 православних українців, 900 тисяч білорусинів, 25 тисяч православних чехів, **500 тисяч православних поляків** (підкреслення ред. Зесполу") і тільки 100.000 росіян. Тимчасом церковна влада з Діонісієм на чолі — складена з москалів давнього типу, з „білоґвардійського елементу", словом це спадщина по давній царській Росії. Рівночасно на долах церкви дійшли до голосу українські націоналістичні елементи, що заатакували епископат за повільне переводжування „українізації церкви".

Цікаві інформації! Перший раз з такого авторитетного польського джерела чуємо таку оцінку персонального складу православної ерархії. Далі „Зеспул" „переконує" про таємне порозуміння між „білоґвардійськими елементами" та „українськими сепаратистами", цитує як з мішка „перевіреними, подрібними" інформаціями про православне духовенство і наводить цікаві інформації про відголоси холмської справи:

„Разом з еміґраційними осередками „білої" еміґраційної церкви, що її головує б. русифікатор Холмщини славний Євлогій, відізвалися агенти Комінтерну, отже совітського імперіялізму, а за ними — зле зорієнтована в наших відносинах частина европейської преси.

„Ми, поляки, часто у щоденнім життю робимо помилки у відношенні до православної церкви в Польщі. Забуваємо про славну традицію Могилянської Академії, що була стійкою польсько - латинської культури на Сході, забуваємо про церкви Острожського, що він їх збудував у память перемоги над Москвою... Треба управильнити низку справ між державою і православним костелом (в цілій статті вжито поза тим термін церква — Гром.) Треба піддати ревізії відношення польського громадянства до тієї проблеми".

Добрі думки, нема що! І булоб все добре, якби не пастирський лист галицького Митрополита. Він напсував редакторам „Зесполу" багато крови; для них його поява це „скандалістика", „гра у піжмурки", „фальшиві жалі в світ під повагою мітри" і т. д. згідно з відомим, тільки може дещо „краснословнішим" репертуаром...

Буде цілий цикль статтей про парцеляцію в Галичині.

Стаття про пастирський лист — викликана актуальними потребами. Постійною спеціяльністю органу пп. директорів з міністерства хліборобства є, ясна річ, земельні справи, властиво оборона політики урядуючих керманичів одного з найважливіших ресортів хліборобсько-селянської держави. Переводив її „Зеспул" дотепер зі змінним щастям, можна сказати, з трудом. Боротьба на правому крилі з гострими наступами консервативного **„Слова" і „Часу"**, відбивання злобних, непередбачених ударів таємничої ендеції, невдала офензива на село і сільську ліву молодь, яку з темпераментом і успіхом відбивають **„Віці"** й усі людовці — це поганий лік на нерви. А за симпатії серед селянства забігає тепер тільки ріжних ґруп і партій! Треба було шукати інших атракційних метод. І „Зеспул" їх знайшов за простою рецептою: пригадав собі, з московська кажучи, популярну і „найкращу" максиму: „дайош українцев". Застукотіли машини, заскрипіли пера, задзвеніли телефони. І на протиукраїнському фронті зявився новий „Зеспул" з „новими" набоями. Спрезентував він їхній калібер власне в числі, яке обговорюємо. Є тут велика стаття про „політичні переміни на галицькому селі", а далі пять „прикладів" тобто „скрупулятні" дані про перехід польської землі у „ворожі, українські" руки в Миклашеві, Гаях, Щуровичах, Ляшкові, Росоховатичах і Ягольниці.

Якщо ці „будуючі" приклади — як їх називає орґан міністра хліборобства, дійсно походять з документів міністерства, то нам українцям **повинно рости серце, тим більше**, що „Зеспул" заявляє, що „таких прикладів польського „землевласницького патріотизму" скомплетував дуже багато".

„Зеспул" заповідає, що разом з „Ґазетою Польскою" публікуватиме цикль статтей у цій справі, при чому випадки купна землі українськими селянами називає „суперечними з елементарною етикою"!!

Антиукраїнський маґазин україножерних еляборатів одного числа „Зесполу" замикає алярмістична статейка: „Духовні українізують польські прізвища!" І на цьому покищо кінець.

Чому так, а не інакше?

Чому „Зеспул" взяв саме супроти нас такий курс — легко зрозуміти тому, хто дивиться на нього як на пересічний польський часопис — орґан неприхильного нам міністерства. Але хто „знає" орґанізацію й куліси „Зесполу" — вимагатиме докладніших пояснень чи коментарів до наглих „метаморфоз", що властиво не є ніякими несподіваними перемінами.

Над колискою „Зесполу" нахилився свого часу „підмінований" вже тоді воєвода Юзевський, друг п. Понятовського, б. директора кремянецького Ліцею. Звідси — симпатії „Зесполу" до волинського польсько - українського союзу сільської молоді „Молоде Село, Млода Весь", звідси випади на „Віці", звідси початкові статті пп. Румлів і Лободовських, про Петлюру, Волинь та динамічні ідеї.

Бажаючи поширити свої впливи на Волинь а водночас зєднати для колишньої волинської політики селянсько - урядничі польські кола „Зеспул" вдавав дотепер „українофіла", а коли побачив, що конюнктура не теє — поспішно переставляє фіґури на своїй „ідеольоґічній" шахівниці.

Таким робом намагається „Зеспул" наблизитися до ендецьких суто-українoжерних кол, протиставляючись консерватистам і людовцям, що у відношенні до українців не затратили бодай якоїсь льоґіки у поглядах чи бодай тактиці.

Здемаскований „українофілізм" орґану Понятовських і Кржичковських та всіх інших осадничих кол перекреслив також усі ілюзії, які леліяли деякі волинські українські кола, особливо гурти дурманеної молоді, про леґендарне — як ми сказали на початку — „українофільство" можних кремянецько - варшавських „протекторів". Не поможе тут те, що донька п. міністра Барбара читає Шевченка та присвятилася політичним студіям, не поможуть статті. про Київ і „братерство".

Все, що повстало з мотивів виключно конюнктурних швидко гине.

Отак вмерла не народившися голосна „Кадра Млодих", так вивітріло „українофільство" пресової аґенції „Кабелю", нічого не доконав і нікого не зловив хитро загнутий гачок „Зесполу".

Воєвода Юзевський не має щастя до зручних виконавців своєї програми. Гром.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Вівторок, 11 вересня (30 серпня) 1888.

ЗА ЗМІНУ СОЙМОВОГО ПРАВИЛЬНИКА.

На засіданні сойму пос. Романчук і тов. зголосили такий внесок:

„Високий сойм зволить ухвалити: Перший уступ першого додатку до соймового реґуляміну, який звучить: „Маршалок урядує в польській мові, не виключаючи руської, а відкриває і замикає сесію в польській і руській мові".

„ЗНАЖНА ОСОБА".

„Увязнено дня 5. н. ст. вересня знатну особу в косівському повіті. Це Йосель Піллінгер, радний і асесор міста Кут, член виділу повітової ради, член шкільної ради місцевої й окружної, начальник жидівської громади, член ріжних комісій і відомий аґітатор при всяких виборах. Воював він досить довго, аж тепер зайшло підозріння, що крав векслі і вартісні папері та тому і попав в Іванову хату".

Через „Просвіту" — до Воскресення! Ставаймо під прапор „Просвіти"! Не жалуймо для неї ні праці, ні гроша!

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 25.

КЕЙЛЕНК ВІЛЛІ. 10

Швестка.

Швестка широко розсівся на стільці, розкинувши ноги на сторони, як колоддя, і дивився на телочку. Здається, ось зараз її поплескає, потягне за вухо, сіпне за хвіст і дасть потім з руки шматочок цукру.

Параска роздумувала, як би його скорше позбутися.

— Як же вам тут у нас ведеться?

— Дякую, добре.

— А в школі?

— Та-а-к..."

— А вас, пане нотарю, цікавить школа?"

— Ну, а якже? Я над усім мушу наглядати... Нотар — головна власть.

— Умгу...

— Так тут чоловік мусить за всім дивитися... Мусить і розважати молодих баришень. Ха-ха-ха! При тому й самому веселіше... Молодне. Ха-ха-ха!

„Моя хата обернулася у стайню", подумала Параска й завзято мовчала.

Рантом вибухла.

— Так ви кажете, що наші діти тумани? А ваші кращі? Ваші ліпше вчаться? А чи ваші бідують так як тут?

Швестка урвав сміх.

— Ну, наші мудрі.. І наша школа ліпша... Тому власне дуже добре булоб, якби й у Закаблуках заснувалася чеськословенська школа.. Ви мусите знати, що на Подкарпатской Руси наші школи культуру роблять..

— Певно, культуру роблять, це ніби так, як швець черевики... Але чомуж би не робили, коли вони під доглядом влади купаються в достатках, як сир у маслі.: будинки просторі, гарні, всякого приладдя до науки повно, підручників усяких найкращих стоять цілі скрині... Та й діти самі панські та жидівські... А в нас що? Діти босі, голодні. Приходять до школи, а в ній вітер свище; часто чорна сільська хата. Запалиш у печі, а диму повно. Досить мені наросповідали мої приятельки... Такої гарної школи, як у Закаблуках, на жаль у нас рідко... Але наші діти не тумани... То вже ні... Чекайте, пане нотарю, може ще й ви переконаєтеся, що вони не тумани! О, ні! І до вашої чеської школи не підуть...

— Слухайте, баришня, я знаю, що русини темні й бідні... мало їх... і вони власне не знають, хто вони. Ось недавно „Подкарпатскі Голоси" писали, що русини то таке племя переходове між чеськословенським народом і русским. Власне тепер вони мають можливість цілком зіллятися з братами чехословаками... Будуть і багаті і культурні...

— Ні пане, ви помиляєтеся. Ми ніколи не не станемо чехами. Ми українці. Ї нас є пять разів більше, як вас разом зі словаками.

— Я українців взагалі не бачив ніде і не знаю. Був я в Києві, і Полтаві, і в Казані, і через Сибір перейшов... Всюди чув русскій язик... Всюди велика матушка Рассея.

— А на селі були?

— Так не доводилося.

— А тут по містах, яку мову ви чуєте?

— Ну... переважно мадярську.

— Отже тут Мадярщина?

„Це тобі не купецька донька". — подумав Швестка. — Чорт знає, що їй казати?..

— Ну, знаєте, тут інша справа. Мадяри не славяни. Вони чужі...

Швестка почав буряковіти. Гнівався.

— Слухайте, і вам я скажу, як і всім тут казав: ніякої української політики я не допускаю і не стерплю. Прийшов я до вас, щоб гарно поговорити, а ви... в політику.

— Пане нотарю, і я вам скажу, що ви мені не можете нічого наказувати, бо я вам не підлегла. А признавати себе до рідного народу то не є політика...

„Швестко, не будь дурний, не вибухай!.. Дивись, яке в неї личко!" — стримував себе Швестка.

— Правда, правда! Яку там політику можуть провадити жінки! Хіба для розваги. Ха-ха-ха! — пробував він засміятися.

Параска знов замовкла, як стіна. Швестка ще щось молов, але перед ним мур не розпадався, і він таки мусів попрощатися.

Дома сам з собою ділився враженнями: „Безумовно, трохи суха... Але гарна, чорт. Якби так поцілувати, га? Одначе, гляньте на неї яка завзята українка! Якби так розмовляв зі мною якийсь учитель, — зараз полетів би звідси до чортової мами!... Гм... — нас, каже, в пять разів більше, як вас разом зі словаками"...

Він трохи підхмелився. На другий день була субота. Він зайшов до Шльоми, вилаяв його за пиявість з підписами, підхмелився при цій нагоді знов. Звідти зайшов до уряду комісара Перевозникова і вилаяв його. Умовився з ним, що той скличе ввечір до уряду таких і таких ґаздів і дасть разу з підписами

(Далі буде)

Економічний огляд.

Мілітарне і господарське дозброєння в практиці і в теорії.

I.

Потреба підготови відповідної оборонности державних кордонів, а в декого також ударности в відповідній для експанзії порі, викликала небувалі в часах миру видатки на зброєння. Якім темпом іде зброєння — про це свідчать показчики коштів воєнного знаряддя, що ростуть з року на рік. Ось ці показчики (при основі 100 в р. 1913): р. 1931 — 151, р. 1932 — 140, р. 1933 — 139, р. 1934 — 160—170, р. 1935 — 300—350, р. 1937 — 375—425, р. 1938 — 400—450.

Фаховий журналіст від військових справ Г. В. Болдвін подав на днях у своїй статті в „Ню-Йорк Таймс", що згідно з його обчисленнями світ видає річно на воєнне поготівля коло 14 міліярдів долярів! Це незвичайно обтяжує громадян, яких коштом усе те відбувається. „Воєнний податок", — як подає згаданий вже Болдвін — що його платить річно англієць, 40 долярів (обчислене на голову), німець — 31.70 дол., француз — 16.60, американець — 8.77, італієць — 7 (з виключенням рани абісинської війни). Про СССР на жаль не маємо правдивих даних, але нема сумніву, що там висота „воєнного податку" рекордова.

Таке обтяження буджетів і суспільного доходу видатками на майбутню війну, в яких державах влаштовують просто несамовиті перегони, будить — при всьому патріотизмі і готовости жертвувати чимало для справи оборони — зрозумілі застереження.

Недавно в „Курієрі Познаньскім" проголосив проф. Рибарський думку, що суми, конечні для узброєння треба здобувати ощадністю. Він пише: Треба військові видатки згармонізувати з потребами господарського життя. Не можна обминати до того, що значна частина публичних дання призначена на військові потреби; треба також ощаджувати в буджеті, зректись заспокоєння менше важних потреб, а гроші, таким способом здобуті, обернути на ті цілі. Годі все позагодити податками, бо ті мають свої межі". Проф. Рибарський докоряє урядові за публичний люксус, за надмірні видатки на репрезентацію, за творення синекур, присвоювання коштовних завдань, які не належать до держави, за надмір бюрократії, нефахових урядовців, молодих емеритів, тощо. Він заявляє: „Якщо податки тяжкі, а нарід кличемо до жертвенности на військові потреби, **не вільно видавати сотики з державного буджету на непотрібні речі, що їх не оправдує залізна конечність**".

II.

Згадуючи в минулому році на цьому місці про появу книжки д-ра Г. Фішера „Оборонне господарство" („Вервіртшафт") і книжки Карла Рітє п. н. „Господарська війна і воєнне господарство" ми підкреслили, що **„оборонне господарство" стає вже окремою галуззю економічної науки** про господарську підготову нації до війни („Діло" ч. 14: 1937).

На цю тему пише тепер проф. Ф. Цвайґ в журналі „Політика Господарча", зазначуючи, що воєнна економіка, як нова дисципліна розвивається **небувалим темпом**. На багатьох німецьких університетах створено окремі катедри, і їхні професори обговорюють справу „оборонного господарства". Також англійці присвячують йому чимало уваги, принявши вже окремий термін: „економіка війни".

Завданням цієї науки є досліджувати, в яких умовинах господарська підготова до війни (у хліборобстві, промислі, фінансах, закордонній торговлі, тощо) осягає своє максимум. Або іншими словами: Коли і при яких обставинах край краще, а коли і при яких обставинах гірше підготований до війни.

Пристосовуючи загальні теоретичні економічні засади до умовин воєнної господарки, нова наука розвязує теж чимало нових питань. Бо **господарка, якої засновком є нищити** — пише проф. Цвайґ — у багатьох випадках мусить мати **іншу** проблематику і методольоґію ніж **господарка, якої засновком є збагачувати.** Воєнна економіка є своєрідним повязанням науки про війну з наукою про господарство.

Плекання нової науки стає **конечністю** в теперішніх обставинах для багатьох держав. Воно може й сумно, що замість розбудовувати науку про багатство розбудовують сьогодні науку про нищення, та воно не зміняє стану речі. Нова наука віддає вже сьогодні велику послугу державам, які систематично готовляться до війни: розвіває чимало ілюзій і фікцій, вчить нового підходу, вказує на можливости, які раніше були в тіні. В багатьох випадках вона піддає ревізії деякі поняття і погляди, що глибоко закорінились і загально принялись, а які у світлі сучасної дійсности втратили свої прикмети.

Обговорюючи справу у Польщі, проф. Цвайґ поборює в першу чергу погляд, немов би то найкращою підготовою до війни була розбудова внутрішнього ринку. Автор підкреслює вагу експорту, що витворює додаткову продукційну здібність, яка в часі війни стає негайно їй на службу. Експорт зброї та воєнного знаряддя втримує високу продукційну здібність воєнного промислу на кошт заграниці. Той експорт позволяє йти все з темпом поступу воєнної техніки і модернізувати воєнне знаряддя теж на кошт заграниці.

Не інакше є справа в ділянці апровізації. Експорт харчів утримує високу виробничу спроможність краю, вищу, ніж потреба споживання краю. В часі війни продукційна надвишка досі експортована, звільнюється для потреб додаткової консумції.

Акцію дозброювання треба фінансувати впливами з податків і з довгоречинцевих позичок. Інфляцію треба залишити як велику резерву на час війни, як резерву мобілізаційну.

Про все те вчить нова наука воєнної економіки, яку не радить проф. Цвайґ легковажити. Навпаки — треба з нею зазнайомитись та її плекати у пристосуванні до спеціяльно-польських умовин, бо **вона може багато помогти в акції господарського дозброєння.**

Не віддаваймось ілюзіям. Польща, яка старається не відставати від інших держав у ділянці мілітарного зброєння, робить також чималий поступ у підготові суспільного господарства до майбутньої війни. Книжка проф. Цвайґа і багато інших публікацій та гльоссів у пресі, зокрема багато нових ходів уряду в господарській ділянці, вказує на те, що **і в Польщі йде до мілітаризації економічного життя** і до впровадження загального військово-господарського обовязку, про який недавно писав Й. Гвацький на сторінках „Господарки Народов-ої".

В. Н-вич.

З нашої кооперації.

НАШЕ КООПЕРАТИВНЕ ШКІЛЬНИЦТВО РОЗРОСТАЄТЬСЯ.

Наше кооперативне шкільництво у цім шк. році поруч постійних заочних курсів РСУК буде мати постійну 1-річну кооперативну школу в Яворові. До цієї школи приймають учнів з покінченою народньою школою у віці до 18 літ. Школа буде випускати фахових крамарів і книговодів для більших низових і районових кооператив. В Яворові будуть вести також 1-річний торг. кооперативний курс для абсольвентів гімназії нового типу.

Побіч 4-річної купецької гімназії Р. Ш. у Львові, яка багато місця присвячує також науці кооперації будемо мати ще від цього року 4-літню коедукаційну торговельно-кооперативну гімназію Р. Ш. в Станиславові, яка ставить собі за завдання вишколювати фахових купців і кооператорів.

ЯК РОСТЕ ФОНД ГОСПОДАРСЬКОЇ РОЗБУДОВИ.

За I. півріччя акція збирання фонду осягнула побіч моральних також досить гарні матеріяльні успіхи, бо суму 71.752 зол. На цю квоту зложилися 10-сотикові ощадности села в сумі 65.192.52 зол. та 50-сотикові міські ощадности 6.559.50 зол.

Дотепер основано в краю 416 низових збірниць 10-сотикових та 30 збірниць 50-сотикових ощадностей. Ця цифра ще неповна, бо 17 окружних збірниць не прислало звідомлень про стан збіркової акції.

На перше місце щодо вислідів вибивається **львівська окружна збірниця при Центробанку.** За нею йдуть: **Сокаль, Станиславів, Бучач, Самбір, Белз** і т. і.

З низових збірниць треба підчеркнути з повним признанням працю двох сіл з районну львівської окр. збірниці. Є це Жовтанці, пов. Жовква, та Сороки Львівські. Перша збірниця за час 3 місяців зібрала 1.150.20 зол., а друга за півроку 1.000 зол.

Зближається осінна пора. Час, коли найкраще переводити організаційну працю. Завданням усіх наших кооперативних осередків у краю буде посилити ощадностеву акцію так, щоб до кінця року ми мали зорганізованих 1.000 збірниць, а вислідн матеріяльні щоб сягали бодай чверть міліона золотих.

ЩЕ ОДНА ЖИВА СТАНИЦЯ. (РЕОРГАНІЗАЦІЯ МІЩАНСЬКОГО СОЮЗУ КРЕДИТОВОГО У ЛЬВОВІ).

Ще в 1905 році рухливий гурток нашого львівського міщанства оснував Міщанський Ремісничо-Промисловий Союз. Його завдання окреслено словами: „сполучити і піднести сили своїх членів для їх добробуту". З членів першої Управи до сьогодні активний є член Над. Ради п. Василь Гресяк, що багато положив труду для розвою М. С. К.

Треба признати, що Міщ. Союз Кредитовий став відразу дуже поважною установою так під оглядом оборотів як і особового складу. Вистарчить сказати, що в Надзірній Раді були такі люди як проф. Іван Левицький, д-р Ярослав Олесницький і інші, а між основниками м. і.: д-р Ол. Сушко (тепер проф. унів. в Америці), інж. Мудрак, д-р В. Старосольський, д-р Ф. Елин, бл. п. дир. Микола Заячківський (також член Н. Ради). Повищий факт свідчить найкраще про вартість нашого міщанського середовища.

Обороти М. С. К. вже в VI. діловім році виносили пів міліона корон.

Війна і всі наслідки її, в першу чергу валютові, відбилися також на Міщ. Союзі Кред. Всеж таки в останніх двох роках Міщанський Союз Кредитовий виказав деякий зиск.

Як довідуємося, в останніх тижнях М. С. К. приступив до **основної реорганізації і інтензифікації своїх чинностей.** В першу чергу „відмолоджено" дирекцію, залишаючи тільки дир. Лотоцького, що провадив М. С. К. в найтяжчих часах.

З черв поширено і зремонтовано домівку (Руська 3) і застивізовано статутові агенди. І так М. С. К.: ескомптує рамеси, приймає векслі до інкаса, вкладки на книжочки (стан до нині 27.100 зл.) і т. д. Між іншим М. С. К. розбудовує незнаний ще досі в нас рід щадництва, а саме **будівельне щадництво,** якого ціллю є дати можність кожній людині мешкати у власнім домі з городом — з усіми новочасними і гігієнічними удадженнями. Гроші, зібрані з будівельних ощадностей, ідуть виключно на будівельні позички у висоті 2000—30.000 зл. Ці завдання такі гарні і корисні, що варто причинитись до їх здійснення. Мабуть уже в найближчому році побачимо перші доми сфінансовані М. С. К.

Новій чи пак відновленій установі нашого міщанства, такого богатого в славні традиції, бажаємо якнайкращих успіхів.

М. Ж.

„Українська Господарська Асоціяція" в Перемишлі.

Від довшого часу пропагував інж. М. Деревянко в журналі „Торговлі і Промислу" думку про потребу ввести до життя господарську організацію, яка об'єднала б широкі круги купців і інших підприємців з інтелігенцією і споживачами. Він опрацював програму праці такої організації, якій дав назву „Українська Господарська Асоціяція", або скорочено УГАС. При її помочі інж. Деревянко хоче дати українському споживачеві можливість вигідно набувати товари чи послуги пропагуючи при цьому рідних купців і підприємців. Дальше підприємці є це теж в користь, бо організація дає їм нових покупців. Вдячні за влаcним інтересом [illegible] свої закупи і заспокоюють свої потреби у рідних підприємців, також членів УГАС будуть для купців корисні місцями в засаді: „малий зиск, великий заробіток". Звичайно ж за доставлені безпосередньо споживачам, як [illegible] їх внесе до „Пром-Банку", де ці фонди якийсь час працюють при розбудові рідного промислу і торговлі.

Бажанням інж. М. Деревянка є приєднати до тої акції також нашу кооперацію, яка здобуті тим способом на якийсь час фонди (власність споживачів) зарезервувала б в „Центробанку", вживаючи їх теж на розбудову промислу і торговлі.

Як подає найновіше число „Українського Бескиду" (34) в передовиці, яку написав сам проєктодавець, у **Перемишлі УГАС уже оформився організаційно і почав свою діяльність.** Особливе значіння приписує інж. Деревянко ролі в цій організації збірних консументів, як: Духовна Семинарія, Дівочий Інститут, тощо.

Треба зазначити, що УГАС, якого спопуляризувати в нас не так легко, може між іншим значно причинитись до усуспільнення наших купців, ремісників і промисловців та перевоспитати їх у потребі та доцільності української всегосподарської солідарности.

Сторінка без політики.

Найбагатший чоловік світу.

Напевне кожний читач подумає собі, що найбагатшою людиною світу є Форд, Вандербільт, або хтонебудь інший із багачів Америки. Та ніодин з американських багачів навіть „не вмився" до багатств індійських князів. У дійсності краєм найбагатших людей є Індії, не Америка.

Адже неімовірні багатства найбагатшого чоловіка світу Нізама Гайдерабаду можуть викликати заздрість навіть серед американських міліонерів.

Казочні багатства Нізама.

Найбагатший чоловік світа Нізам Гайдерабаду веде життя, в якому дивно поплуталися східні, індійські чинники зі звичаями европейських аристократичних кол. Окруження, серед якого він перебуває, нагадує байку з 1001 ночі. Годі описати вибагливість його палати, велитенських гонорарів, безлічі прислуги, що жде на приказ свого володаря, блискуча ріжнобарвність одягів його дружинників... Все те, здається, вичарувала у снах фантазія якогось дотепного автора казок.

При тому казочна вибагливість якось дивно вяжеться з простотою звичаїв володаря та його двору. Церемоніял, що обовязує в палатах Гайдерабаду зовсім нескладний. Кожний підданий Нізама може куди лекше дістатися перед лице свого володаря, ніж пересічний урядовець, скажім, заведень Форда перед лице свого шефа. Правда, воріт резиденції Нізама бережуть пестро одягнені гвардисти, але ця сторожа має радше декоративне значіння. Ввійти до палати можна зовсім просто: так, як входиться до кожного приватного дому. Між володарем та його підданими панують зовсім патріярхальні відносини. Нізам нераз говорив: „Я можу так довго панувати, доки мій нарід мене любить. Це негідне володаря, щоб він боявся своїх підданих".

Згідно з таким становищем Нізама, крім декораційної сторожі та численної особистої прислуги, магараджа не має ніякої тайної охорони, яка менше чи більше дискретно береже звичайно европейських володарів.

Опікун населення.

Нізам призначує кожного дня кілька годин на авдієнції для своїх підданих. Для европейця, що привик побороювати безліч бюрократичних труднощів, заки дістанеться перед лице, навіть меншого калібру головачів, дивує недостача формальностей підчас авдієнції і просто важко йому повірити, що кожний підданий може дістатися на послухання в Нізама.

Не обовязують навіть ніякі приписи зовнішнього церемоніялу. Піддані приходять на авдієнцію у своїх звичайних буденних одягах. Приходять до Нізама, як до свого доброго батька. Він ставиться до всіх однаково: до багатих і до бідних. Прохання найбіднішого погонича мулів приймає не менше прихильно, як прохання якогось вельможі.

Щоденні авдієнції.

Пан Гайдерабаду урядує в дуже скромнім, по европейськи уладженім кабінеті. Прохачі ждуть у великій салі. Приводить їх до нізама секретар та залишає їх самих у двійку. Авдієнції починаються в год. 5. пополудні і тривають до год. 8. вечором. Найдалі до 24 годин полагоджують усі зголошені нізамові справи і прохання. Нізам має величезну вправу у полагоджуванні петентів, тому теж швидко орієнтується у всіх справах. При тому він знає добре людей та одним поглядом вміє оцінити вартість петента, який подає свою просьбу.

Нізам відзначається незвичайною гостинністю та старається, щоб його гості провели якнайприємніше час. Кожного гостя приймає дружина та прислуга магараджі наче якогось володаря. Гість може користуватися всіма розвагами, на його приказ жде цілий ряд слуг.

Магараджа держиться засади: „Хто є моїм гостем, мусить почуватися в мене так, як я сам почуваюся: паном моїх палат і багатств".

Син Нізама.

Наслідник престолу Нізама князь Лям Та вже заздалегідь приготовлюється до обовязків володаря. З приказу батька він відбуває постійні подорожі по краю, щоб познайомитися з потребами мешканців. Він перебуває в ріжних колах, щоб пізнати якнайкраще свій нарід.

Освіту дістав наслідник престола в Англії і одночасно обзнайомлювався з державними справами під доглядом батька.

Князь Лям Та є найбагатшим наслідником престолу у світі. Він жонатий із княжною Берар, дочкою останнього султана Туреччини. Князь та його жінка носять европейські одяги та ведуть европейське життя. Обоє мають неменшу симпатію серед населення, як сам Нізам.

Нові дані про гадюки.

Американський зоольог Кліфорд Поп видав недавно великий твір про життя гадюк, в якім спростовує всі призбирані легенди та неточности щодо життя гадюк. Отже той американський учений твердить, що гадюки зовсім не осягають такого фантастичного віку, бо живуть найбільше 25 літ. Гадюки не чують теж музики, бо вони глухі й тому теж не можуть танцювати під ритм якоїсь мельодії. Гадюки й вужі витресовані факірами, що нібито гуляють під звуки сопілки, виконують це лиш на приказ майже незамітних рухів факіра. Голос не грає при тому ніякої ролі. Гадюки не їдять теж рослин і не можна теж їх годувати цього роду поживою. Їдка американська гадюка, яку називають „бич", відома з блискавкових рухів, на розмірно невеликім відтинку дороги не посувається швидше ніж 5 км. на годину.

Сукні з алюмінію.

Модні пані матимуть небавом свіжу новинку. Вони зможуть одягнути сукні з алюмінію. Винахідником алюмінієвої матерії є льондонський інжинір Кінг Моргані. Він працює у фірмі, яка доставляє ріжні прилади з алюмінію для театрів, кінотеатрів, пароплавів, поїздів і т. д.

Кілька тижнів тому Кінг замовив собі мягкий алюміній, що гнеться й перед кількома днями в однім із модних магазинів він демонстрував сукні зроблені з алюмінію. Матерія незвичайно легка, приємна в дотику, блистить, наче срібло. При тому на ній не залишаються ніякі плями і просто не можна її зносити. Як досвід виявить, що ці сукні справді такі практичні й гарні, то може ця матерія з алюмінію внесе справжню революцію в жіночу моду. Може вкінці чоловіки не будуть турбуватися новими сукнями, бо відпаде найважніший аргумент жінок, що сукня поплямилася, або зносилася.

Звірята прочувають катастрофу.

Люди нераз уже запримітили дивну поведінку звірят у хвилинах перед самою катастрофою. Також підчас недавнього землетрусу в Західній Европі, що його найсильніше відчули в Бельгії, можна було запримітити серед звірят сильний неспокій. Директор одного зоольогічного городу в Бельгії оповідає, що на кілька хвилин перед землетрусом льви почали неспокійно бігати по своїх клітках та протяжно ревіли. Одначе їх рев мав інший звук, як завжди. В ньому можна було відчути якийсь переляк, хвилинами голос звірят переходив навіть у якесь жалібне порикування.

Також гострий крик пави мав інші наголоси, якісь тривожні. Носороги, бізони, антильопи, газелі й олені тулилися тривожно до огорожі або гнали наосліп перед себе, наче в якімсь перестраху. Коли сторожі побачили дивний неспокій звірят, підбігли, щоб прослідити причини такого явища. В тому менті відчули вони землетрус і звірята негайно заспокоїлися.

Цікаве, що тільки звірята з родини котів або пережувачів мають прочуття близької катастрофи. Нпр. малпи та медведі поводилися зовсім байдуже.

Голяндські часописи пригадують при цій нагоді поведінку звірят підчас жахливої катастрофи, яка в літі 1925 р навістила малу голяндську місцевість Боркульо. Кілька хвилин перед тим, заки те сільце навістив жахливий буревій, коли ні один подув вітру не заповідав катастрофи, ціле село звернуло увагу на дивну поведінку корів. Корови, що досі преспокійно скубали траву, раптом поклалися на землю — цікава річ — задом до напрямку вітру та встиснувши голови сильно у траву.

Один господар так описує поведінку своєї кітки:

„Кітка лежала спокійно при своїх кількаденних котятах. Раптом вона зірвалася з леговища та повиносила котенят, одно по одним із хати на недалеку леваду. Я пішов за нею. В тім менті вихор кинув мене на землю. З моєї хати залишилися лиш руїни. Якби не дивний інстинкт кота, я був би згинув під звалищами".

ВЕСЕЛЕ

ДОВГИ — КЛОПОТИ.

— Я чув, що ти хочеш у Кутварського визичити гроші? Хіба ти не знаєш, що довги приносять клопоти?

— Очевидно, що знаю, але чому вкінці Кутварський не може мати клопотів?

ЧУДЕСНЕ...

Вона: „Я бачила щось чудесного. З переду вуж, із заду крокодиль".

Він: „Ти була в акварії?"

Вона: „Ні, у крамниці з черевиками".

НЕ ТРЕБА.

— Чому ви на такім небезпечнім закруті не поставили якоїсь таблиці з пересторогою?

— Та ми поставили, пане судде, але якому нічого не трапилося, то ми здіймили.

РАЗОВИЙ ХЛІБ.

— Марину́ню, таж ти місиш хліб і не вмила собі рук.

— Е, прошу пані, цеж разовий хліб.

МАЄ ЧАС.

— Пане старший! Годину тому я замовив собі курку.

— Так, прошу пана, але ми саме ждемо на гостя; який замовить другу половину, а тоді заріжемо курку.

Обман та обманці.

Фальшування документів таке старе, як і сама людська, писана історія. Кримінольогія знає безліч способів фальшування. Нпр. старі документи фальшували в цей спосіб, що мачали їх у слабім розчині кави, щоб жовта відтінь давала документові признаки старости.

Одним із найчастіших способів фальшування підписів на банкових чеках є копіювання підписів із бібули, що її дають до вжитку банкової клієнтелі. Багато банків перестерігає своїх клієнтів, щоб вони не залишали витиснених на бібулі підписів. Деякі банки вживають чорної бібули, щоб не видно було на ній підписів.

Найчістіше в історії фальшування підробляли підписи Антонія Страдіварія, славного фабриканта скрипок. 50 літ тому славний у цілому світі фальшівник Роберт Шорт, який мав незвичайний дар підроблювати підписів.

Нова історія Азербейджану.

Mehmed Emin Kesul-Zade: AZERBEJDŻAN W WALCE O NIEPODLEGŁOŚĆ. Azerbejdżańskie Wydawnictwo Narodowe. Warszawa 1938.

Під подібним наголовком помістили ми недавно в „Ділі" статтю, тому вважаємо зайвим переповідати на цьому місці книжку, що її написав б. представник конституанти незалежного Азербейджану та провідник найбільшої азербейджанської партії п. Ресуль Заде; згадаємо лише, що складається на зміст цього твору. На вступі автор доказує, що назва Азербейджан зв'язана з його батьківщиною від давнього минулого; робить він це тому, що москалі видвигають закид, немов би утворена 1918 р. азербейджанська республика позичила собі штучно назву від сумежної перської провінції. У трьох розділах, на які ділиться книжка, п. Ресуль Заде дає географічний та економічний опис Азербейджану, характеристику азербейджанської культури та огляд історії краю від найдавніших часів по нинішні.

Господарське значіння Азербейджану, краю нафти, загально відоме. Менше відомий у нас культурний дорібок азербейджанців та їх роля у творенні культури тюркського світу. В історичному огляді п. Ресуль Заде найдовше спиняється на положенні Азербейджану під російським пануванням — за царату і тепер. Ясно змальована політична еволюція азербейджанського громадянства, ще ширше — теперішні визвольні змагання, які проявляються у конспіративно повстанчому русі та націоналістичних ухилах серед азербейджанських комуністів; кидається в очі виразна анальогія між положенням в Азербейджані та в УССР. Шкода, що автор не спинився довше на незалежній азербейджанській державі 1918—20 рр. та що при огляді праці азербейджанської еміграції обмежився до мусаватської партії.

Книжка видана дбайливо. Окладинка у національних красках Азербейджану, 50 світлин на прегарному ілюстраційному папері знайомить читача з сучасними й давнішими політичними й культурними діячами Азербейджану, з важнішими азербейджанськими містами і т. п. Коли порівняємо твір п. Мегмеда Ресуль Заде з більшою частиною варшавських видань про народи, поневолені Росією, побачимо, що він опрацьований глибше і систематичніше, зредагований більш уважно. Годі закидувати авторові, що він — як чужинець — не знає духа польської мови, тому не володіє певно польським стилем і не все вміє ясно сформулувати думку. Подекуди затирає проглядність і сам розподіл матеріялу — напр. автор дає ґеографічно - господарський огляд Азербейджану на початку й на кінці книжки, у двох окремих місцях описує азербейджанську культуру, у двох окремих характеризує большевицький режім. Таке роздвоєння походить здебільша з не дуже щасливого, бо занадто схематичного поділу суцільного, органічно звязаного матеріялу на дві головні частини, які суттєво між собою не ріжняться.

Зрештою ці формальні недотягнення не обнижують вартости твору п. Мегмеда Ресуль Заде. Для людини, що не знає тюркської мови, є це багате і — коли не брати під увагу невеликої німецької брошури п. Таляй Мунші — одиноке джерело, з якого можна познайомитися з азербейджанцями, їхньою батьківщиною та їхніми незалежницькими змаганнями. (гал.)



НІМЕЦЬКИЙ ЛІТАК ПЕРЕЛЕТІВ НАД ФРАНЦУСЬКОЮ ЗАБОРОНЕНОЮ СМУГОЮ.

У четвер пополудні німецький комунікаційний літак, що утримує звязок між Льондоном та Кельном, перелетів дуже низько над забороненою смугою французької території коло Дюнкерк. Про те повідомлено дипльоматичним шляхом „Люфтганзу", до якої належить той літак.

6-МІЛІОНОВА БРИТ. ПОЗИЧКА ДЛЯ БОЛГАРІЇ

Як подає „Дейлі Мейль", у розмовах між болгарським королем та мін. Галіфаксом обговорено м. ін. справу брит. фінансової підмоги для Болгарії. Вона малаб форму позички у висоті 6 міліонів фунтів, яку ґарантував би брит. уряд. Половину тої суми болгари малиб видати таки в Англії на закупно рільничих машин та воєнного матеріялу.

—o—

РОЗПОРЯДОК ПРО САМОУПРАВНІ ВИБОРИ.

Премієр Складковський вислав до всіх органів загальної адміністрації І. ступня обіжника зі загальними напрямними щодо недалеких самоуправних виборів.

—o—

ЗАВЗЯТІ БОЇ НА ВІДТИНКУ ҐАНДЕЗИ.

Комунікат червоного уряду повідомляє про завзяті бої на відтинку Ґандези, де нац. війська ввели у бій всю артилерію.

Нац. летунство бомбардувало пристань Аліканте та втратило три апарати

НАД ЕБРОМ.

Національне командування подає: На відтинку Ебра нац. війська посунули вперед свої передні лінії, спричинюючи ворогові чималі втрати та зістрілали два ворожі літаки

—o—

ЛЬОРД РАНСІМЕН ЦІЛУ НІЧ РАДИВСЯ З ПОСЛОМ КУНДТОМ.

Льорд Рансімен відбув минулої ночі нараду з нім. послом Кундтом; вона протягнулась аж до рана.

Сподіваються, що вечором судетська партія подасть комунікат.

По широкому світі.

Провідник британської партії праці зажадав, щоби премієр скликав парлямент з огляду на поважне міжнародне положення.

В Америці 20,800.000 осіб користало з підмоги обезпеченевих організацій.

Польського посла в Тегерані відкликали від 1. листопада до міністерства.

Совітсько-японські переговори над устійненням совітсько-манджурського кордону перервано до повороту Літвінова з Женеви.

Німеччина приступила до льондонського протоколу з 24. червня ц. р. у справі ловлі китів.

—o—

КРОВАВІ СУТИЧКИ ЗІ СТРАЙКАРЯМИ В СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

У 32-х місцях на вулицях Сан Франціско дійшло до кровавих сутичок між страйкуючим персоналом товарових домів та поліцією і службовиками які не страйкують. Є чимало ранених.

—o—

СУДЕТСЬКА СПРАВА І ЯПОНІЯ.

Японське міністерство заперечує поголоски, які появились у закордонній пресі немов би німецький амбасадор в Токіо просив моральної підтримки Японії для Німеччини в судетській справі.

—o—

ПРЕЗИДЕНТ ТА УРЯД ГАТАЮ.

Перший уряд нової держави Гатаю (санджаку Александрети) складається з пятьох міністрів: премієр Абдуррагман, (недавній ґубернатор санджаку Александрети), міністр справедливости Джеміль Юрдман (б. ґенеральний прокуратор санджаку), мін. освіти Фаік Туркмен (б. дир. пресового бюра санджаку), мін. публичних робіт Кемаль Альпар (б. дир. публичних робіт санджаку), мін. скарбу Бакі (б. інспектор рільничого банку).

Президентом нової держави вибрано Тайфура Сеукмена, що від 1921 року боровся за визволення краю зпід французького мандату.

—o—

НОВИНКИ.

— **Повідомляємо**, що Краєва Народня Канцелярія разом з бюрами Президії Партії УНДО, Парляментарної Репрезентації, Організації Українців міста Львова та Редакції й Адміністрації „Свободи" перенеслася з вул. Підвалля ч. 7, III. поверх, до льокалю в Пасажі Гавсмана ч. 6, II. пов., число телефону 239-48. **Головний Секретаріят УНДО.**

— **Виділ Т-ва Вакаційних Осель у Львові** подає до відома Громадянства, що в неділю 11. ц. м. відбудеться за дозволом староства публична збірка до пушок під церквами та українськими інституціями. Дохід із збірки призначений на покриття недобору цьогорічних осель. Виділ просить Громадянство підтримати його зусилля та хочби найдрібнішими жертвами прийти з допомогою товариству.

— **Розкопи в Крилосі йдуть дальше.** Нас повідомляють, що розкопи у Крилосі ведуться дальше. Між іншими працює табор „Орлів" під проводом інж. Ґели, який з доручення д-ра Пастернака буде в Крилосі до кінця вересня. Щойно при кінці вересня приступлять до накриття фундаментів собору. Прогульковці й дальше відвідують Крилос і на день 21. IX. заповіла м. ін. свій приїзд „Рідна Школа" в Коломиї під проводом директора й учителів; ученики тої школи в тому дні відограють у Залукві пєсу під наг. „Княжий Галич".

— **Нові поштові аґенції.** Дирекція пошт і телеграфів у Львові відкриває з днем 17. ц. м. поштово-телекомунікаційну аґенцію в Оровім пов. Дрогобич під назвою Орове Підкарпатське. До нової аґенції прилучені теж присілки Зимівка і Горб. Крім того дня 17. ц. м. буде відкрита поштово-телекомунікаційна аґенція в Іспасі пов. Коломия.

— **Стріляють людей як псів.** В селі Іспас під Коломиєю сталася незвичайна подія. Місяць тому вертався додому в год. 10. вечором 35-літній селянин Михайло Горда-Фіґурський і підпитий співав. Назустріч йому вискочив зпід плота вартівник Гольцгавзер і зажадав, щоб той перестав співати. Коли-ж Горда-Фіґурський далі співав, Гольцгавзер, не вважаючи на те, що має до діла з пяним, добув з кишені револьвер і застрілив його. На це є свідок, що йшов разом з небіжчиком

Ця подія схвилювала односельчан, які до нинішнього дня говорять тільки про це вбивство та про те, що вбивника не арештували. Застрілений селянин був жонатий і залишив двоє дітей та господарку; єдиною його хибою було те, що любив випити і нераз під чаркою заспівав собі, йдучи селом. Що-ж до Гольцгавзера, то він уже неодному селянинові на терені, де вартує, прикладав револьвер до грудей тому, бо він вартівник. До того усі твердять, що він мав з небіжчиком особисті порахунки і так пімстився на ньому. Чи справді сільський вартівник має аж такі широкі компетенції, що може безкарно вбити людину?

— **Новий костел.** Як подає ПАТ, в Олійовій Королівці, пов. Городенка посвячено угольний камінь під новий костел

— **Самоходова катастрофа під Львовом.** На шосі Львів—Стрий у Солонці Малій адв. Вебер наїхав на 12-літнього пастуха зі Солонки Петра Сидора, який на відгомін сигналу не вступився з дороги. Тому майже в останній хвилині адв. Вебер стримав самохід, але хлопчина таки опинився під колесами самоходу і згинув. Одночасно самохід перекинувся і розбився. Раненого адв. Вебера відвезли до шпиталю.

— **Засуд у комуністичному процесі у Львові.** По триденній розправі перед трибуналом окружного суду у Львові в четвер 8. ц. м. скінчився процес проти 4-ох комуністів. Трибунал засудив: Натана Шапіру на 14 років вязниці, Міву Штерн на 6 років, Хаю Окрента на 7 років, Степана Перетятку на 3 роки.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішньому тягненні Держ. Клясової Льотерії впали м. ін. такі більші вигри: 15.000 зол. на ч.: 112074 153304; 10.000 зол. на ч.: 11991 13922 109284 110344 149767; 5.000 зол. на ч.: 25050 51641 82918 91436 153404 140878; 2.000 зол. на ч.: 4578 8982 24094 27527 34136 35409 37191 39449 39782 42673 54454 54910 58384 60223 67445 72476 84303 88210 93812 110632 119762 120505 128513 135822 135376 146606; 1.000 зол. на ч.: 8662 11526 14210 16568 23579 25126 27956 28380 31136 31159 43209 44410 60370 64871 78200 79433 86327 95050 97026 104022.

— **Гострий присуд на адвоката-жида і польського пшодовніка.** В четвер 8. ц. м. відбулась у Львові розправа проти адв. д-ра Натана Шаргля і пшодовніка прикордонної сторожі Конопацького за скандальну аферу з вимушуванням грошей від львівського кравця Курцфельда. Трибунал окружного суду переслухав кількох свідків і засудив адв. д-ра Н. Шаргля на 5 років вязниці, Конопацького на 3 роки вязниці.

— **Осторога перед обманцем.** Ліга охорони звірят у Львові остерігає перед обманцем, який ходить по домах і збирає нібито датки на згадану лігу. Тимчасом інкасувати вкладки може лише курсор, який має відповідну легітимацію ліги.

— **Вдруге зацвили овочеві дерева.** В багатьох селах берестейського повіту зацвили вдруге овочеві дерева, зокрема вишні. Цвитуть теж каштани й акації. Селяни ворожать на цій основі теплу і суху осінь.

— **Пожежа найбільшої хемічної фабрики на Литві.** У Клайпеді згоріла найбільша хемічна фабрика на Литві „Уніон". Не зважаючи на енергійну рятункову акцію вогонь охопив за кілька хвилин усі будинки. На щастя у фабриці не було нікого зпоміж робітників. Підчас рятункової акції згинув один член пожежної сторожі, а два члени важко попеклися. Шкоди велетенські.

— **Нещасливий випадок зі зброєю.** В хаті Гутка у Трибухівцях пов. Бучач Василь Нетрогаль і Михайло Гутко нещасливо маніпулювали крісом. Нагло впав стріл і зранив у лице Анну Гутко, яка негайно померла. Винуватець припадкового стрілу Нетрогаль утік з крісом і скривається перед поліцією.

— **„Чистка" між адвокатами в Басарабії.** Румунська влада ствердила, що 60 проц. адвокатів у Басарабії веде свою діяльність безправно, бо не має відповідної освіти. Усунені адвокати виєднували дозвіл на ведення канцелярій при допомозі несовісних свідків, кажучи, що їх акти загинули в б. Росії підчас революції і на цій основі вели далі свою практику без перешкод.

— **Пяниць арештуватимуть на вулиці.** Префект риської поліції видав розпорядок, що всі нічні льокалі, як нпр. дансінги, нічні ресторани і т. д. мусять бути замкнені в год. 2-ій попівночі. За невиконання розпорядку каратимуть великими грошевими карами, вязницею і відібранням концесії на ведення льокалю. На вулицях буде арештувати пяниць, які нарушують публичний спокій.

— **Нова мешканева політика у Відні.** Комісар Біркель видав розпорядок про зміну дотеперішньої організаційної системи в мешканевій ділянці. На основі цього розпорядку влада розвязала коло 300 організацій власників домів і понад 100 організацій льокаторів, покликуючи одночасно до життя бюро мешканевої господарки. Згадані організації власників домів і льокаторів влада розвязала тому, що вони створювали основи до клясової боротьби. Новозасноване бюро має на меті усунути всі можливі конфлікти між тими обома ґрупами згідно з націонал-соціялістичною ідеольоґією.

— **Масові пожежі лісів на Уралі.** Совітська преса пише, що ліси горять в 44-ох адміністраційних районах коло Свердловська на Уралі. В околиці м. Перму вибухло 13 пожеж. Г. П. У. веде енергійне слідство, щоб викрити винуватців постійних пожеж. Крім того горять далі ліси вздовж західних кордонів СССР. Населення естонської прикордонної смуги звернулося до влади з проханням зорганізувати оборонну акцію проти медведів, що масово втікають зі совітських лісів. На естонській території появилося так багато нових „утікачів", що населення прикордонного пояса боїться в багатьох випадках вийти за поріг своїх домів. В останньому часі трапився такий випадок, що медведі затарасували дорогу автобусові, що їхав до Джойсу. На щастя голосні сиґнали автобусової трубки сполошили цю невидану „барикаду".

— **Ріжні вісти.** Італійський король і цісар Абісинії зґодився на заручини кн. Анкони з княжною Л. Бурбон. — Молода королева Єгипту Фаріда сподіється потомка з початком листопада ц. р. Тому візиту короля Фарука І. в Туреччині відложено до весни. — Негайно по старті впав військовий літак коло Льондону і згорів. Два летуни згинули. — В Ленінграді урухомили першу висильну телевізійну стацію. — На площі вправ під Фочані в Румунії вибухло гарматне стрільно і зранило чотирьох вояків. — Цьогорічний збір кукурудзи в Румунії обчисляють на 450.000 вагонів. — У селі німецьких кольоністів Клестріц на Буковині згинуло одного дня 160 коров тому, що зїли на сіножаті трійливі рослини.

— **Пошесть паралїжу між дітьми в Латвії.** Учительські і лікарські кола в Латвії затривожені поширеною недугою дитячого паралїжу між дітьми у шкільному віці. У шпиталях у Ризі приміщено 50 дітей з проявами згаданої недуги, що шириться швидко далі і в Ризі і на провінції. Загальне число недужих дітей зросло вже до 100. Міністр освіти з департаментом публичного здоровля видав відповідні розпорядки, між іншим відсунув виклади у школах до 1. жовтня ц. р. Латвійська преса подає вказівки, як слід поступати, щоб охоронити діти від страшної недуги.

Посвячення Лугового прапору.

В неділю 18. вересня ц. р в Луговому Городі відбудеться посвячення прапору Лугової організації.

Коли брати розвій Лугової Організації від самих початків, тобто від року 1925, то Лугова Організація повстала, так би сказати, на руїнах передвоєнних Січей. Ті самі люди, котрі працювали в передвоєнних Січах, дали і початок Луговій Організації. В неділю 18. вересня ц. р. перебирає Лугова Організація і прапор одної з найсильніших Повітових Січей, Повітової Січи у Львові. Той самий прапор, котрий маяв перед війною над січовими рядами, має лучити лугові товариства, як прапор цілої Лугової Організації.

Свято буде величаве. Зїдуться делеґати дальших Лугів, а ближчі лугові товариства прийдуть на це свято повнотою.

По посвяченні прапору від год. 2. попол. відбудеться попис лугових вправ. У міжчасі хресні батьки лугового прапору будуть прикрашувати держак прапору своїми назвищами. Хоч осінній день короткий, всеж таки Лугова Організація здужає в цім дні провести своє свято, яке скріпить усі відділи Товариства „Луг," розсіяні по цілому краю.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПРОЄКТ РЕФОРМИ ЛІҐИ НАЦІЙ.

Льондонський „Дейлі Геральд" твердить, що на засіданні Ради Ліґи Націй зголосить англійська делеґація внесок ревізії пакту Ліґи такого змісту:

1) Більша частина членів Ліґи Націй не узнає обовязуючого характеру санкційних постанов 16. ст. пакту, тому треба її скасувати;

2) На випадок агресії, держави — члени Ліґи Націй, повинні почати консультації в справі евентуальної акції, але сама акція належить до компетенції кожної держави;

3) Треба скріпити 19. статтю пакту про ревізію договорів;

4) Акція необхідна і для забезпечення миру не повинна вимагати однодушного голосування Ради або Зборів Ліґи.

Дописи.

ГВОЗДЕЦЬ

Театр ім. Котляревського дав кілька вистав у Гвіздці. Всі песи були дуже гарно виведені, а ми скажемо лише пару слів про „Слово о полку Ігоря" М. Лужницького. Обговорення літературної вартости самої песи полишаємо специялістам - критикам. У кожному разі робить вона велике, корисне враження ... че треба безумовно, щоб перед самою виставою ... лошено хочби лиш короткий виклад про часи Ігоря і про саме „Слово". Треба також пояснити бодай ... архаїчні слова, якими ціла песа — зрештою зручно ... ретикана. Без такого пояснення є вона для ... більшости слухачів незрозуміла. Автім про рік Ігоревого походу мало хто із інтеліґентних слухачів ... Річ очевидно, що таке вступне пояснення було би ... же пожиточне і перед „Марусею Богуславкою" ... „Полуботком", але вже таки воно безумовно ... перед „Словом о полку Ігоря". Сама постанова песи була дуже гарна а п. В. Левицька як Ярославна виглядала справді по княжеськи. Чудово ... вона „Плач Ярославни" в перекладі Б. Лепкого ... її ноша — як на наші театральні відносини — ... незвичайно гарна. Штучні „ізмараґди" й інші ... воти на ній ясніли таким блеском, немов ... Могла бути тільки на своє „ладо" вибрати собі ... партнера. Утікачі з битви над Каялою ... неї також словами гарного перекладу Б. Лепкого ... до костюмів то всі вони відповідали тому, як ми пересічно ношу тих часів представляємо. Вона ... зія стояла без сумніву під впливом „царгородської ... ди" та всеж таки короткі „ліжами" були у ... сичів менше можливі. Щодо самої режисерії ... лише парада князів при кінці песи була ... ранжована. Князь Святослав замість кожного ... князя виціловувати „з дубельтівки", міг з ... шим ефектом поздоровити кількома словами ... браних князів, що ждали на нього. А так ... вання вийшло дещо комічно і псувало враження ... ньої патріотичної промови до князів. А така ... що закликувала до згоди, є тепер дуже ... му публика рясними оплесками подякувала ...

СКІЛЬ...

Зразкове започаткування ювилею. Скільський нарід, що в тяжких хвилинах не зневіряється, ... користовує кожну нагоду, щоби скріпити свій ... зєдинитися. Тому раділо серце кожного, хто ... торжестві Ювилею Хрещення України в ... Вижлім дня 14. серпня ц. р. По торжественній ... Божій, що її відправив о. д-р Бабяк у ... проф. Заяця і дяконів оо. д-ра Филиповича ... рини, зорганізувався маніфестаційний похід ... блестіла зорганізованість Синевідська В. ... світилом Бойківщини. Хоч була непевна ... лото під ногами — за дуже короткий час ... ся нарід у карні ряди. Процесія, оркестра, ... дівчата, жінки, юнаки й мужчини а ... чики. Інтеліґенція вмішалася між селян: ... духом Християнської України. Над рікою ... довано тріюмфальну браму в національних ... престіл з іконою св. Володимира посередині ... тисячний похід мешканців Синевідська ... і Тишівниці уставився густими ... зі. Усі священики під проводом ... Левицького відслужили врочисте ... відне слово виголосив о. д-р Бабяк ... них змагань. Перед очима слухатів ... рега Дніпра, кремезні плечі ... ризи грецького духовенства. Міцна ... вала шляхотного віково цементу. ... ська віра. І тепер коли дивитися ... ви учасників торжества під ... ресте і сльози стають в очах. ... вінний нарід, але згинути тільки ... кріпімся духом: з нами Бог! А ... нім „Боже Великий" і національним ... лася духом. Верталися теж зорганізовано ... ову. Тут відбулася дефіляда перед о. ... що в окруженні асисти зі сльозами ... овачкою волою свою паству.

САМБІР.

Відпуст у самбірському храмі. У величавости вєрсонних торжеств проявляється сила релігійних переживань людини. Сила і величавість самбірських відпустів перед чудотворною іконою Преч. Діви Марії характеризують релігійне світовідчування Бойківщини. Самбірські відпусти — пеж храмові тожества бойківської Верховини і Подністровя. Тут від багатьох десяток літь сільна раліє до року релігійно виживається людина цієї частини нашого краю. І в цьому лежить вага самбірських відпустів та прощ. Самбірський парох, розуміючи цю вагу, не щадить труду і засобів, щоб змогу мати виконати свої обовязки на такій важній і відповідальній станиці. Прикраса стін храму, відновлення іконостасу, гігієнічна долівка з плиток, електрична вентиляція, відкриття церковних підземель та доступлення їх прочанам, відновлення храму ззовні — це все прояви ініціятиви о. пароха, щоб створити найкращі обставини для почитання чудотворної ікони Пречистої Діви Марії. Справна організація відпустових торжеств і передбачлива дбайливість про кожний фрагмент релігійного переживання дають змогу вийти зі самбірського храму дійсно обновленим на дусі та скріпленим до дальших змагань з турботами і злиднями життя. Цьогорічний відпуст дня 28. серпня в празник Успення Пр. Богородиці був одним з найбагатших днів у довгому ланцюгу самбірських прощ. Його величавість підкреслив Преосвященний Григорій з Перемишля. Торжества почалися вже в суботу 27. VIII. вечором, у часі яких виголосив привітну проповідь о. проф. Стефан Білинський. У часі обходу довкруги церкви і після нього самбірська дута оркестра „Бандурист" під батутою д-ра Юліяна Рабія відіграла кілька релігійних пісень. Вже вечором церква була переповнена і багато людей мусіло примістити на церковній площі. Цілу ніч приходили нові вірні, так, що рано, коли почались відправи, всі закутини церкви і площі виповнились шепотами гарячих молитов. Безперервно при всіх престолах правилися Служби Божі, що влегчувало вірним приступати до Чаши Тайн. Для вірних, зібраних на церковній площі, відправив о. дек. Юліян Плешкевич Службу Божу з бальконі церкви. Від вчасного ранку 35 священиків сповідало і до Св. Тайн приступило коло 4.000 вірних. Перед 10 год. привітало самбірське громадянство Преосвященного Григорія з Перемишля устами проф. І. Филиповича. Опісля Преосвященний відправив при головному престолі перед чудотворною іконою самбірської Божої Матери архиерейську Службу Божу і виголосив з бальконy церкви прекрасну проповідь та уділив народові архиерейського благословення. Проповідь, у часі якої вірні зложили приречення берегти рідну віру, була глибоким потрясенням українсьої релігійної совісти, була дороговказом вагання для вірних на сучасному шляху українських переживань. У пізньому пополудні опустів уже храм і площа. Стало тихо. Розійшлися прочани до своїх хат на верхи і на доли, скріплені релігійною потіхою. Дня 21. вересня цр. у празник Рождества Пр. Богородиці самбірський храм знову прийматиме гостей, вірних прочан, і знову поплинуть горячі молитви перед престолом Всевишнього. Вагу цих молитов підкреслює колишній християнської Руси-України, яку наш мудрий князь Ярослав перед віками передав під покров Преч. Діви Марії.

Приявний.

З театру.

Великий Театр: „ТОСКА", опера в трьох діях. Музика Пучінія.

Заява артистичного керманича опери п. А. Шадура на початку вистави, що відомий барітон Ю. Чапліцький занедужав і не виступить у ролі Скарпія, викликала в декого трівогу за виставу. Тимчасом не тільки трівогу, але теж всякі сумніви розвіяв своєю дуже доброю креацією відомий барітон Зенон Дольницький. Виведення важкої партії Скарпія в його інтерпретації стрінулося з гарячим признанням усієї публики. Про Плятівну і Драбіка можна говорити лише в суперлятивах. „Тоска" була і є — здається — найкращою креацією цієї співачки і тому Плятівна почувалася ввесь час дуже свобідно і могла звернути увагу навіть на найменшу подробицю у своїй сценічній грі. Її рівнорядним партнером був Драбік і щодо сценічної гри і під голосовим оглядом. Не диво, що на вперте домагання публики мусів повторити „прощальну" арію перед розстрілом. А що виконавці всіх інших роль — це старі, добре знайомі артисти: як І. Романовський, М. Мартіні та Я. Гляди, то ніяких недотягнень не було. Інтерпретація партії старого захристіяна, що її вже по традиції співає М. Мартіні, знайшла навіть загальне признання. Те саме можна сказати про вкання Анджельоті в інтерпретації І. Романовського. Диригент опери І. Сілік підтвердив ще раз, що щирі признання від його адресу не були ніяким компліментом. **М. Х.**



З кіна.

КІНО „ЕВРОПА": „Я ПОМИЛИВСЯ".

Так звана психольогічна французька драма, де нема великих подій, тільки буденні епізоди кількох звичайних людей. Дія: Париж та околиця. Головна увага зосереджена на особі молодої, майже таємничої дівчини, що живе самостійно, між люксусом і крайною нуждою. Вона має авто, але часто ні сотика в кишені на обід. Де не повернеться має знайомих, головно молодих хлопців, студентів, що радо з нею фліртують. Її поведіна — буцім-то безпосередня, щира, водночас повна недосказаних слів, таємних усміхів чи просто нехтування своїх молодих приятелів притягає їх до неї. Таксамо скоро, як вона знайомиться і дружиться з мужчинами, вона теж щезає з їх очей, занята іншими. Дуже цікавий епізод її знайомства з інжиніром на становищі, жонатим, енергійним, що відшукує її тільки на те, щоб переконати, що вона руйнує життя одного молодого хлопця, смертельно закоханого в ній. Поважний посередник у сердечій сторонній справі сам з місця задурюється в оригінальній дівчині, що єднає в собі жорстокість з ніжністю, красу з негарними обличчям, глибину переживань з легкодушністю та безшабаснісію. На столику її оригінальної готелевої кімнатки стоїть на почесному місці велика фотографія одного з її приятелів, що терпить для неї десь у глибині Африки, щоб доказати їй свою вірність. Його поява та поведінка після повороту, коли застає суперника, гідна одної з найкращих сторінок із повісти Бальзака. Головні ролі грають Шарль Боає, що створив цікавий енергійний тип і досі нам невідома молода французька артистка Мішеліна Морґан.

Спорт.

ВІДКРИТТЯ IV. СОКІЛЬСЬКИХ КРАЄВИХ СПОРТОВИХ ЗМАГАНЬ.

Сьогодні в пятницю 9-го почалися у Львові на площі Сокола-Батька в 10 год. рано IV Сокільські Краєві Спортові Змагання. На площі зібралося багато соколів і сокілок, які уставилися на майдані та триратним окликом „Слава" привітали голову Сокола-Батька інж. Хроновята. Після промови голови, при поставі на „позір" піднесли на щоглу прапора. Безпосередньо після дефіляди змагунів перед головою та Старшиною С-Б. почалися на грищах відбиванкові змагання, які триватимуть до суботи рано.

ПРОГРАМА IV КРАЄВИХ СОКІЛЬСЬКИХ СПОРТОВИХ ЗМАГАНЬ.

Легкоатлетика на площі Сокола-Батька.

Субота 10. ц. м. год. 14.30 відкриття Змагань і перегляд.

Відтак побратими: передбіги 100 м., скок удовжіль, передбіги 400 м., стусан кулею, передбіги 200 м., біг 1500 м., передбіги гінців 4Х100 м. **Посестри:** стусан кулею, передбіги 60 м., скок увисочінь, передбіги 100 м. півфінали 60 м., передбіги гінців 4Х60 м.

Неділя 11. год. 9. рано.

Побратими: скок увисочінь, півфінал 100 м., мет диском, півфінал 400 м., тристок, півфінал 200 м., біг 800 м., півфінал гінців 4Х100 м. **Посестри:** фінал 60 м., скок удовжіль, півфінал 100 м., мет ратищем, передбіг 200 м., фінал гінців 4Х60 м.

Неділя 11. год. 15-та.

Побратими: фінал 100 м., скок жердкою, фінал 200 м., фінал 400 м., мет ратищем, фінал гінців 4Х100 м., біг 5000 м., гінці 800+400+200+100 м.

Посестри: фінал 100 м., мет диском, фінал 200 м., біг 800 м., гінці 200+100+75+60 м.

СТРИЙСЬКА СКАЛА В А-КЛЯСІ.

Рішенням управи ЛОЗПН-у з 8. ц. м. пересунули стрийську Скалу як віцемистця Б-кл. підкарпатської підокруги до А-кляси. Таким чином один із найстарших українських спортових клюб'ів займа у спортовій єрархії відповідне до традиції, організаційної та спортової справности — місце. Рішення ЛОЗПН-у було зовсім правильне, бо дало воно Скалі, покривдженій відомими суддівськими екзеркаментами, належну сатисфакцію. При тому Скала перевищає багато з клясових противників у басейні рівнем гри, в кожнім разі перевищає Дністер, Стрийщину, Бетар і ТУР (Борислав). Сподіємося, що новий український спортовий клюб, який увійшов до А-кляси докаже своєю дальшою діяльністю, що на аванс справді заслужив. Новикові А-кляси, стрийській Скалі складаємо якнайщиріші побажання чергових успіхів для добра українського спорту.

*

У підкарпатській А-клясі буде тепер грати 8 дружин, а саме Дністер (Самбір), Отшелец, Кадіма й ТУР (Борислав), Бетар і ТУР (Дрогобич), Стрийщина та новик Скала (Стрий). Мистецтва підкарпатської групи А-кляси почнаються 18. п. м.

УКРАЇНА — ПОЛЬОНІЯ.

До змагань за мистецтво Окружної Ліги, які відбудуться в неділю 11. п. м. на грищі Чорних, виступить Україна в такому складі: Босий, Мікльош, Воробець; Підлісецький, Каратницький, Романець; Магоцький І, Скоцень ІІ, Потрів, Богурат, Кищій.

Ці змагання почнуться в год. 3.30 пополудні.

УКРАЇНА — РЕКОРД.

Боксери України стрінуться в неділю, в 11 год. передполуднем у салі театру „Колісей" при вул. Сонашній з боксерами А-клясового Рекорду. Ця стріча заповідається дуже сенсаційно з уваги на участь найкращих боксерів обох дружин.

СЯН — РЕСОВІЯ.

У цих змаганнях, що відбудуться в неділю 11. п. м. в Перемишлі, на грищі Польонії (год. 3.30 попол.) матиме Сян змогу здобути перші пункти на своїм терені і сподіємося, що їх справді здобуде.

НАКОЛЕСНИЦЬКІ ЗМАГАННЯ ЗА ЧАШУ СХІДНИХ ТОРГІВ.

В неділю 11. п. м. відбудуться у Львові наколесницькі змагання за чашу Східних Торгів, що її боронить Степаник (Україна). Цьогорічні змагання зорганізовані на велику скалю, бо візьмуть у них участь крім львівських наколесників, ще чільні наколесники Люблина („відома трійка", яка вже цілий тиждень тренує у Львові), Лодзі й Варшави. Значить, важко буде Степаникові оборонити чашу. З України стартує 8 ліцензованих наколесників зі Степаником, Бобіям і Буцяком на чолі. Цей біг відбудеться на трасі Львів—Пісочна—Львів на віддалі 100 км

Театри.

Великий Театр:
Субота 10. 9. год. 8. веч. „Вовки в ночі"
Неділя 11. 9. год. 8. „Вовки в ночі

Театр Рінмородностей:
Від понеділка 11. 7. вечірній.

Театр ім. Котляревського.

КОЛОМИЯ:
10. 9. Орфей у пеклі.
11. 9. Зоря над Почаєвом.
12. 9. Найвірніший чоловік.
13. 9. Пригода в Черчі.

Український Народній Театр ім. І. Садовського.

РОЖНІТІВ:
10. 9. Беотелавата.
11. 9. Мазепа.
12. 9. Невольник.
13. 9. Гетьман Полуботок.

БРОШНІВ:
14. 9. Пісня Бескиду.
15. 9. Гетьман Полуботок.
16. 9. Мазепа.

Український театр Йосифа Стадника (сеніора).

ОЗЕРНИЙ коло Чорткова.
10. 9. Люди на кризі.
11. 9. Гриць.
Потім театр іде до Борщева і Скали.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Шпичаче".
АПОЛЬО: „Гайді" з Шерлі Темплі.
АТЛЯНТИК: „Кохання в джунглі" з Доротою Лямур.
БАЛТИК: „Коли цвіте бузок".
ВАНДА: „Я збрехала", „Гільтайська грійка".
ГРАЖИНА: „Верес" на осн. Родзевичівни.
ЕВРОПА: „Я помилився" з Шерлем Боає.
КАСИНО: „Розалія".
КОПЕРНИК: „Друга молодість".
МАРУСЕНЬКА: „Інститутка" (Д. Дарбін).
МЕТРО: „Знахар".
МІРАЖ: „Пепе ле Моко, вязень із Альжиру".
МУЗА: „Кадети маринарки".
ПАЛЯС: „Шікаго".
ПАКС: „Косцюшко під Рацлавицями"
РАЙ: „Дипльоматична жінка".
РІЯЛЬТО: „Маскарада".
РОКСІ: „Обожнює" з Мартою Еґерт.
СВІТ: „Остання ніч засудженця", „Пробудися і жий".
СТИЛЕВК: „Проступник" і ревія.
ТОН: „Серпе і шпада", „Липарі пустині".
УТІХА: Місто в вогні" та ревія
ХИМЕРА: „Марнотратна дочка".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Палестина".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Каїм і Син)
„Париська вистава".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 10. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Концерт військ. орх., 8.00 Для шкіл, 8.10 Кінчаємо тиждень, погідна авд., 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Вальси на форт., пл., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Популярна музика з пл., 14.15 Орх. музика, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для дітей: гутірка з муз., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Як задзвенять мандоліни, орх. манд., 16.45 Як село бавилося в місті тому сто літ, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Спорт і ритм, гутірка, дута орх., 17.45 Городенка, місто загонової шляхти, 17.55 Гальо, спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Форт. рецітал, 18.45 Вірші Павліковської-Ясножевської, рецит., 19.00 Розр. концерт, орх., тріо Лісовських, сопран, бас; у перерві в год. 19.20 Актуальна гутірка, 20.00 „За короля Станіслава" авд. для дітей, Поморське Поозеря, 20.45 Веч. денник, 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 З піснею і танком, орх., сопран, тенор, 21.50 Спортові вістки, 22.00 Концерт симф. орх., 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.50 Легка й танк. музика з пл. (Варшава II).

Неділя, 11. вересня 1938.

7.20 Концерт орх., 8.00 Ран. денник, 8.15 Для села: Газетка, В пасіці восени, Пісні у вик. нар. музики, 8.35 Львів здоровить, 8.40 Мале колісництво у великім городництву, **8.55 Як переводять оцінку ґрунтів при комасації, в українській мові виг. інж. І. Лапчук** 9.05—9.15 Росіні: Увертура з оп. „Сорока злодійка" з пл.; після богослуження коло год. 10.30 Музика з пл., 11.00 Казки для всіх, орх., 11.45 Фільм. огляд, 12.08 Муз. поранок у вик. симф. орх., 13.00 У сотні роковини народин Асника, 13.30 По вакаціях, музика сальон. орх., тенор, віол., 15.00 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Сільське самоорганізування у боротьбі з пожежами, Дивіть, дивіть, 17.40 Звук. тижневик, 18.10 Підвечірок при мікрофоні: орх., сопран, скр., гумор, ксильофон, 19.00 Хвилина бюра студій, 20.00 Програма на завтра, 20.06 Львівська Варта: популярна словно-муз. авд., 20.35 21.35 Спорт. вістки, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.00 Та йой, вес. авд., 22.00 „Ріголето" оп. Верді, репортаж, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Два славні скрипаки у репертуарі новоч. музики, пл., видає Варшава II.

Понеділок, 12. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ран. денник, 7.15 Орх. концерт, 8.00 Для шкіл, 8.10 Зачинаємо тиждень, погідна авдиція, 11.00 Оповідання для молоді, 11.15 Фр. музика з пл., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Пісні у вик. Марії Лявіцької (сопран) у супр. форт., 14.15 Оперові фрагменти з пл., 14.40 Пікольовані, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.1 Програма на завтра, 15.15 Посмертне багатство Тутанкамона, гутірка для старших дітей, 15.30 „Роксоляни" С. Зіморовича, з муз. іл., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Розр. концерт джез. орх., дует рефренистів, легкі пісеньки, дует гавайських гітар 16.45 „Констанца, Пірес, Стамбул" фейл., 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Хор, форт., у перерві репортаж із Сх. Торгів, 17.55 Гальо, повір, 18.00 Спортова гутірка, 18.10 Пісні, 19.00 Із давньої музики, пл., 19.20, 20.55 актуальна гутірка, 19.30 Із минулого, розр. концерт, муж. хор, сальон. орх., 20.45 Веч. денник, 21.00 Техн. скринька, 21.10 Данів хор, 21.50, 22.00 Спорт, 22.05 Розгляд вакаційних листів, 23.00 Ост. вістки.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 10. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.30, 19.00 Розр. концерт, 19.45 Веч. гомін, 20.10 21.00 Цвіти й кохання, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 17.00 Мадярські нар. пісні в супр. циг. орх., 18.30 Скринька, 21.45 Клявес. рецітал, ВІДЕНЬ 10.30 Розр. музика, 18.30 Розр. концерт, КОШИЦІ 18.00 Репортаж із кримінального музею, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30 Розр. концерт, 21.00 Орх. концерт, 22.00 Пісеньки й орх., 22.45 Танк. музика, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, 22.05 Симф музика, РИМ 17.15 Спів, 19.30 Розр. музика, 20.30 Муз. всячина, 22.00 Популярний концерт, СОФІЯ 18.00 Легка музика. 18.45 Квартет манд., 19.30 Спів.

Неділя, 11. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 19.00 22.30 Розр. музика, 20.00 21.00 Концерт: орх., хор, сол., БРАТИСЛАВА 19.35 20.00 21.00 „Продана наречена" оп. Сметани, БУДАПЕШТ 15.45 Військ. орх., 18.00 Спів, 19.00 Циг. музика, 22.10 Орх., ВІДЕНЬ 9.30 Орх. концерт 18.00 Вес. нар. мельодії й опов., 19.00 Клясична камер. музика, 20.10 21.00 Розр. концерт із участю сол., 22.30 Орх., сопран, КОШИЦІ 18.00 Реферат, концерт балалайкової орх., МІЛЯНО 17.15 18.00 Розр. музика, 20.35 Легка музика, 21.00 22.00 Комедія, оп. танк. музика, ПРАГА 15.30 Популярний концерт, 17.45 Хор, 18.00 Легка музика, 18.30 Орх., 19.20 20.00 21.25 Орх., хор, РАДІО ПАРІ 18.00 Кабарет, 19.00 Сценка, 19.32 Легка музика, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Концерт авт. і комп. б. комбатантів, РИМ 17.15 18.00 Орх. концерт, 20.35 Розр. музика 21.00 22.00 23.00 „Нерон" оп. Ар. Бойто, Софія 19.00 Популярна музика. 20.00 Спів.

Понеділок, 12. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Оперові й оперетові мельодії, БІЛГОРОД 18.00 концерт хору, 20.00 21.00, 22.00 Опера, БУДАПЕШТ 12.05 Сальон. квінтет, 13.30 Циг. музика, 17.30 хор, орхестра, 18.40, 19.00 Сонати на скр. і форт., 19.25 Симф. концерт, 21.10 Циг. музика, ВІДЕНЬ 17.00, 18.10 Розр. концерт, КОШИЦІ 7.35 Огляд преси, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Військ. виховання, концерт О. Холецької в супр. форт., Психічні впливи на людину МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30 Розр. музика, 21.45 22.00 Комедія, опісля танк. музика, ПРАГА 17.40 Спів, 18.20 Легка музика у вик. манд. і цитристів, РАДІО ПАРІ 18.00 форт., 19.00 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 „Орфей", оп. Глюка, РИМ 17.15 Спів, 19.30 20.30 Розр. музика, 22.10 Вок. концерт, 22.40 Танк. музика, СОФІЯ 18.30 Пісеньки, 19.05 Спів рецітал.

БІРЖА.

Львів 9 вересня 1938
Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 87·92 89·40 Доляри американські 5.30·50, 5·28·50 Доляри канад. 5·30·00—5.28·00. Фльорени гол. 289·58—286·40. Франки фр. 14·49—14·35. Франки швайцарські 119·85—119·90 Фунти анґл. 25·82—25·55, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 15·50—14·10 Кор. дан. 115·30—113·90 Кор. норв. 128·20—128·15 Корони шв. 133·04—131.60 Ліри італ. 22·50—21·30, Марки фінські 11·40—11·20, Марки нім. 70·00 — 72·00, Тель Авів 25·00—25·00. Марки нім. срібні 95·00 — 86·00

Акції.

Банк Польський 123·50, Цукор, 37·75 Вугіль 35·75, Ліліпоп 86·50, Моджеїв 17·25, Островець 64·00, Стараховичі, 44·00 Габербуш 57·25

Папери

4 і пів проц. внутр. 67·00, 66·63 5 і пів. 1 ем непот серія непот. 3 пол. ... 2 ем. 86·25 серія непот. 5 конверс. 69·00 прем. дол. 42·25 4 консол. 67·25
Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"
Львів, 9 вересня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·65 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·70 зол.
молоко 14—15 сот.
1 кг. яєць 1·15

Тенденція на масло та яйця сильна, на молоко вдержана.

Подяка.

Виділ читальні „Просвіти" у Ворохті складає на цьому місці щиру подяку усім Хвальним Видавництвам і Редакціям, що взяли участь у першій виставі української книжки і преси на Верховині, яка відбулася від 3—12. липня ц. р. у Ворохті. Зокрема підписаний Виділ почувається до милого обовязку зложити щиру подяку цим Хвальним Видавництвам та особам: Науковому Т-ву ім. Шевченка, Видавничій Спілці „Діло", Р. С. У. К., Український Видавничий Інститут, Червона Калина, Вістник, Самоосвіта, Дешева Книжка, Нове село, Вогні і Мета у Львові, Українському Науковому Інститутові у Варшаві, В-ву ОО. Василіян у Жовкві та Всеч. оо. Пристаєві з Америки, які дарували з нагоди цієї вистави як ювилейний дар для бібліотеки нашої читальні свої цінні видання.

ЗА ВИДІЛ:
Федір Гаврилюк, голова.
Василь Гаврищук, секретар

НАУКА

ВПИСИ на тримісячний **КУРС КРОЮ** шиття. Індивідуальна наука новітньою системою. Вислід науки певний. Умовини догідні. „АННА", Львів, **Галицька 20.** 1837 4-6

ВПИСИ на конц. річний курс крою і шиття та домашнього господарства, під управою найкращих фахових сил. З провінції — з цілим утриманням. Також приймаю на тримісячний крій і шиття. ПІСАРСЬКА, Сташіца вісім, бічна Хорущини. 1821 2-5

ІСПИТОВАНА вчителька музики уділює лекції гри на Скрипці. Зголошення Сикстуська ч. 64, м. 6, від 18—20 год. 1854 4-4

ДАЮ ЛЕКЦІЇ для учнів народніх шкіл і гімназій. Зголошення до „Діла" під „Обовязковий" 2-3

ПРИЙМАЮ на науку кравецтва фахово як також для дому, курса для старших пань, ручу за успіх. Знана робітня суконь ВОЛЯНСЬКОЇ. Львів, Собеського 12, тел. 217-04. 1863a 2-8

МЕШКАННЯ

КІМНАТА умебльована, комфортова, може бути і з харчем зараз до винайму. Резаковича 14, I. 2. 1907 .-2

РІЖНІ

МОТОЦИКЛЕВІ КОМБІНЕЗОНИ найліпші, найтриваліші, найдешевші лише у виробні „ПАЛЮМ", Гетьманська 22, побіч Музею. 1780 3

INT. MODELLGESELSCHAFT Париж-Прага влаштовує **показ мод жіночих строїв тільки у Львові** в партерових салях Готелю Жоржа в днях 12. вересня 1938 в год. 4.30 пополудні, 13. вересня в год. 10. передполуднем. На цих показах задемонструють 90 найкращих оригінальних закордонних моделів. Запрошення і білети можна дістати у Львові, пл. Марійська 8, тел. 226-27. 17/55 1-1

БАНДАЖИСТ М. ПОЛЯЧЕК У САМБОРІ повідомляє інтересованих, що в короткому часі буде перебувати у Львові в ціли полагодження замовлень. 1755 8-1

КУПНО — ПРОДАЖ

МЕБЛІ лакеровані, новітні, дитячі кімнати, лікарські кабінети — МЕБЛЯК-МІЛЬВІВ, Сикстуська 30. 1914 1-1

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ вживані найновіші видання продає найдешевше відома книгарня Гельцля Львів, Баторія 32. Приспоручення в провінції негайно. 1917 1-3

РЕЧІ тривковальні, залізні, шамотові, РЕНТШНЕР, ЛЕГІОНІВ 37. 1908 1-4

КОВДРИ найдешевше купиш ВИРІБНЯ КОВДЕР, Кентшинського 4. 1918 1-3

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ нові і вживані найдешевше у фірмі „Мій Книжковий", Баторія 6. 1917 -5

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

З ПАННОЮ старшою, характерною, симпатичною оженеться здоровий ... кант на посаді. Зголошення зі знимкою Львів, посте-рестанте „лег. 134/38". 1909 2-2

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ТОРГОВЕЛЬНОГО УПРАВИТЕЛЯ приійме кооп. „Самопоміч" в Команчі (Komańcza, pow. Sanok). Платня понад 100 з місячно та мешкання. Треба доброго оператора торговельника з кавцією. 1913 1-

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ...